

Brusel 1. března 2023
(OR. en)

6741/23

COPEN 50
DROIPEN 29
EVAL 2
JAI 200
CATS 12
EUROJUST 6
EJN 2

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěrečná zpráva o devátém kole vzájemných hodnocení – právní nástroje vzájemného uznávání v oblasti zbavení nebo omezení osobní svobody

Koordinační výbor v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (dále jen „CATS“) na svém zasedání dne 21. listopadu 2018 v souladu s článkem 2 společné akce 97/827/SVV ze dne 5. prosince 1997 rozhodl, že předmětem devátého kola vzájemných hodnocení bude zásada vzájemného uznávání.

Na zasedání dne 12. února 2019 se výbor CATS dohodl, že vzhledem k širokému spektru právních nástrojů pro vzájemné uznávání a jejich široké oblasti působnosti se hodnocení zaměří na následující nástroje vzájemného uznávání:

- rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy („EZR“);
- rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii („tresty odnětí svobody“);

- rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty („propace a alternativní tresty“);
- rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV o uplatnění zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie („evropský příkaz k výkonu dohledu“).

Závěrečnou zprávu o devátém kole vzájemných hodnocení vypracoval generální sekretariát Rady jménem předsednictví po důkladném a srovnávacím posouzení všech dříve přijatých zpráv pro každý členský stát, zejména klíčových zjištění, hlavních závěrů a doporučení, za účelem shrnutí a analýzy výsledků devátého kola vzájemných hodnocení s cílem získat přehled o opatřeních, která je zapotřebí přijmout na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU, tak aby se posílilo využívání právních nástrojů, na něž se toto kolo vztahuje.

Výbor CATS výše uvedenou zprávu potvrdil na zasedání dne 16. února 2023. O výsledcích devátého kola vzájemných hodnocení ve znění obsaženém v závěrečné zprávě uvedené v příloze byl informován Coreper/Rada.

V souladu s čl. 8 odst. 4 výše uvedené společné akce bude závěrečná zpráva rovněž předána pro informaci Evropskému parlamentu.

**ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O DEVÁTÉM KOLE VZÁJEMNÝCH HODNOCENÍ – PRÁVNÍ
NÁSTROJE VZÁJEMNÉHO UZNÁVÁNÍ V OBLASTI ZBAVENÍ NEBO OMEZENÍ
OSOBNÍ SVOBODY**

Obsah

1	SHRNUTÍ	6
2	ÚVOD	9
3	RÁMCOVÉ ROZHODNUTÍ 2002/584/SVV	12
3.1	Přiměřenost	12
3.2	Rozsudky v nepřítomnosti	16
3.3	Důvody pro odmítnutí	20
3.3.1	Fakultativní a povinné důvody pro odmítnutí	20
3.3.2	Oboustranná trestnost	22
3.3.3	Zásada překážky věci pravomocně rozhodnuté	24
3.4	Podmínky ve věznicích	26
3.5	Problémy spojené s překladem	30
3.6	Lhůty	32
4	RÁMCOVÉ ROZHODNUTÍ 2008/909/SVV	35
4.1	Důvody pro odmítnutí	35
4.2	Problémy spojené s podmínkami ve věznicích	35
4.3	Posouzení společenské rehabilitace	36
4.4	Informování, stanovisko a souhlas odsouzené osoby s předáním	40
4.4.1	Situace ve vydávajícím členském státě	40
4.4.2	Situace ve vykonávajícím členském státě	43

4.5	Přeměna trestu a částečné uznání	45
4.5.1	Přeměna trestu	45
4.5.2	Částečné uznání	48
4.6	Problémy spojené s překladem	51
4.7	Lhůty	54
5	VAZBY MEZI RÁMCOVÝMI ROZHODNUTÍMI 2002/584/SVV a 2008/909/SVV	56
6	RÁMCOVÁ ROZHODNUTÍ 2008/947/SVV A 2009/829/SVV	62
6.1	Nízká míra uplatňování	62
6.2	Rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV	65
6.3	Rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV	67
7	HORIZONTÁLNÍ OTÁZKY	70
7.1	Ústřední orgán a přímé kontakty	70
7.1.1	Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV	70
7.1.2	Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV	72
7.1.3	Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV	73
7.2	Specializace příslušných orgánů	73
7.3	Spolupráce a výměna informací	75
7.4	Průvoz vyžádané nebo odsouzené osoby	79
7.5	Spolupráce s Eurojustem a EJS	81
7.6	Vzdělávání	85
7.7	Statistiky	90

Deváté kolo vzájemných hodnocení bylo věnováno čtyřem nástrojům vzájemného uznávání v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech, které se týkají zbavení nebo omezení osobní svobody. Závěrečná zpráva obsahuje klíčová doporučení určená členským státům a orgánům a jiným subjektům EU, jejichž cílem je dále posílit uplatňování nástrojů, na něž se hodnocení zaměřilo. V průběhu tohoto kola nebylo zdůrazněno, že by existovala zvláštní potřeba právních předpisů na úrovni EU.

Justiční spolupráce mezi členskými státy na základě **rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu (EZR)** a **rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV o trestech odnětí svobody** v praxi funguje dobře. V některých klíčových oblastech je však prostor pro rozvoj. Jelikož funkční vztah a doplňkovost mezi těmito dvěma nástroji jsou poměrně složité, cílem doporučení zabývajících se touto konkrétní provázaností je to, aby byla po celé EU v tomto ohledu zajištěna větší jasnost.

Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o EZR bylo předmětem čtvrtého kola vzájemných hodnocení, přičemž závěrečná zpráva byla přijata v roce 2009¹. Vzhledem k tomu, jaký má tento nástroj význam a jak často se využívá, jakož i k rostoucímu počtu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předkládaných SDEU bylo pro současné hodnocení vybráno několik klíčových témat.

Pokud jde o důvody pro odmítnutí, z hodnocení vyplynulo, že v některých členských státech jsou některé důvody pro odmítnutí výkonu, které jsou v rámcovém rozhodnutí fakultativní, ve vnitrostátních právních předpisech povinné. Tímto přístupem se snižuje počet skutečně vykonaných EZR a narušuje správné fungování justiční spolupráce v trestních věcech na základě vzájemné důvěry.

V souladu s příslušnou judikaturou SDEU týkající se EZR (rozsudek ve věci C-665/20 PPU ze dne 29. dubna 2021) musí mít vykonávající justiční orgán samotný určitý prostor pro uvážení, zda je vzhledem k fakultativním důvodům pro odmítnutí výkonu vhodné EZR vykonat. Některé členské státy v návaznosti na zahájení řízení o nesplnění povinnosti v současnosti přezkoumávají své právní předpisy, včetně ustanovení o důvodech pro odmítnutí.

¹ Dokument ST 8302/4/2009.

Pokud jde o opakující se problémy týkající se uplatňování zásady přiměřenosti, je zapotřebí poznamenat, že v porovnání se zjištěními ve čtvrtém kole vzájemných hodnocení je možné pozorovat výrazné zlepšení. V několika členských státech však přiměřenost nadále posuzují vykonávající orgány. Tento přístup může vést k vytvoření nového důvodu pro odmítnutí předání, které není v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a je v rozporu se zásadami vzájemného uznávání a vzájemné důvěry.

Ve většině členských států vykonávající orgány v návaznosti na judikaturu SDEU² provádějí zvláštní posouzení rizika nelidského či ponižujícího zacházení. Jelikož členské státy neuplatňují výše zmíněnou judikaturu SDEU jednotně či konzistentně, několik hodnotících týmů poukázalo na to, že je zapotřebí vyjasnit příslušnou judikaturu SDEU na úrovni EU. Z hodnocení rovněž vyplynulo, že členské státy, kterých se týká problematika podmínek ve věznicích včetně přeplněnosti, již přijaly či zvažují opatření ke zlepšení situace. V rámci hodnocení bylo zdůrazněno, že v případech, kdy došlo k odložení nebo pozastavení postupů předávání v důsledku dvoufázového *Aranyosi a Căldăraru* testu podmínek ve věznicích, by měly příslušné členské státy zabránit beztrestnosti.

V případě **rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV o trestech odnětí svobody** bylo mezi jinými aspekty analyzováno posuzování společenské rehabilitace, jelikož ta by měla být jedním z cílů tohoto mechanismu. Tento zájem však musí být vyvážen zájmem soudního systému na účinném vymáhání trestu v jednom členském státě.

Z hodnocení rovněž vyplynulo, že ve většině členských států nevyvolává otázka částečného uznání a přeměny trestu větší potíže při uplatňování tohoto rámcového rozhodnutí. Obtíže jsou však způsobují rozdíly mezi právními systémy, jako je neslučitelnost některých opatření s právem vykonávajícího členského státu; odlišnost kritérií a metod, které jednotlivé členské státy používají k výpočtu konečného trestu; a uplatňování zásady souhrnu uložených trestů. Je zapotřebí podtrhnout, že pro některé členské státy je obtížné dodržovat lhůty stanovené v tomto rámcovém rozhodnutí, a členské státy by se proto měly snažit svůj rozhodovací postup urychlit.

² Věci C-404/15 *Aranyosi a Căldăraru*, C-220/18 *ML* a C-128/18 *Dorobantu*.

V devátém kole vzájemných hodnocení se potvrdilo, že se jen velmi nedostatečně uplatňují **rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV**, pokud jde o opatření, která nejsou spojena se zbavením osobní svobody, ve fázi po skončení trestního řízení, resp. v přípravném trestním řízení. Byly zjištěny určité společné důvody: malá obeznámenost a znalost ze strany odborníků z praxe, složitost a délka řízení a nízký počet případů s přeshraničními dopady. V případě **rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV** je jeho omezené využívání konkrétně způsobeno v první řadě významnými rozdíly mezi vnitrostátními systémy, co se týče povahy a trvání použitelných probačních opatření a alternativních trestů. U **rámcového rozhodnutí 2009/829/SVV** je jeho řídké uplatňování obvykle spojeno s potížemi při určování případů, kdy by mohlo být vydání evropského příkazu k výkonu dohledu účinné a vhodné, jelikož toto vydání nemusí odpovídat účelům trestního řízení. Doporučení se zaměřují na zvyšování povědomí o těchto dvou rámcových rozhodnutích a poskytování pokynů a nástrojů k jejich uplatňování odborníkům z praxe s cílem propagovat a posilovat jejich využívání.

K účinné justiční spolupráci v trestních věcech v celé EU může významně přispět **spolupráce s Eurojustem a Evropskou justiční sítí (EJS) v trestních věcech**, zejména ve složitých případech s přeshraničními dopady nebo tam, kde jsou zapotřebí informace k určení příslušných orgánů nebo použitelných pravidel v jiných členských státech. V devátém kole vzájemných hodnocení se však ukázalo, že širší využívání pomoci, kterou Eurojust a EJS poskytují, ve všech členských státech by výrazně pomohlo řešit případy snadněji a rychleji a mohlo by vést k dalšímu posílení přeshraniční justiční spolupráce v EU.

Zásada vzájemného uznávání byla jako základní kámen justiční spolupráce v EU zakotvena na zasedání Evropské rady v Tampere v roce 1999. Potřebu zefektivnit provádění právních nástrojů pro vzájemné uznávání zdůraznila mimo jiné Rada ve svých závěrech ze dne 7. prosince 2018 s názvem „Podpora vzájemného uznávání posilováním vzájemné důvěry“. Kromě toho v závěrech nazvaných „Evropský zatýkací rozkaz a postupy vydávání – současné výzvy a další postup“ Rada mimo jiné souhlasila s tím, že existuje prostor pro zlepšení, pokud jde o vnitrostátní provedení a praktické uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, úpravu určitých procesních aspektů ve vystavujícím a ve vykonávajícím členském státě a posílení postupů předávání v rámci EZR v době krize. V neposlední řadě Rada ve svých závěrech z prosince 2019 o alternativních opatřeních ke zbavení svobody vyzvala Komisi, aby nadále zlepšovala provádění rámcového rozhodnutí EU o probaci a alternativních trestech (2008/947/SVV) a rámcového rozhodnutí EU o evropském příkazu k výkonu dohledu (2009/829/SVV) a zohlednila přitom informace získané během devátého kola vzájemných hodnocení.

Na svém zasedání dne 12. února 2019 se výbor CATS dohodl, že vzhledem k širokému spektru právních nástrojů pro vzájemné uznávání a jejich široké oblasti působnosti se hodnocení zaměří na následující nástroje vzájemného uznávání:

- rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy („EZR“);
- rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii („tresty odnětí svobody“);

- rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty („probace a alternativní tresty“);
- rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV ze dne 23. října 2009 o uplatnění zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie („evropský příkaz k výkonu dohledu“).

Výbor CATS se na výše uvedeném zasedání dále dohodl, že hodnocení se zaměří pouze na konkrétní aspekty těchto nástrojů, které podle mínění členských států vyžadují zvláštní pozornost, jak se podrobně uvádí v dokumentu 6333/19, a na právní a operační vazby mezi rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV o EZR a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV o trestech odnětí svobody.

Pokud jde o rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV o probaci a alternativních trestech a rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV o evropském příkazu k výkonu dohledu, bylo rozhodnuto, že hodnocení by mělo mít spíše obecnou povahu a mělo by se pokusit určit důvody, proč se tato dvě rámcová rozhodnutí uplatňují pouze zřídka.

Kvůli pandemii nebylo možné dodržet pořadí inspekcí v členských státech přijaté výborem CATS dne 13. května 2019, neboť několik inspekcí na místě bylo opakovaně odloženo, čímž se dokončení devátého kola hodnocení výrazně zpozdilo. Inspekce na místě, které byly zahájeny v listopadu 2019, byly proto dokončeny až v dubnu 2022. V souladu s článkem 3 společné akce 97/827/SVV ze dne 5. prosince 1997 vypracovalo předsednictví seznam odborníků za účelem hodnocení, která měla být provedena, a to na základě toho, že členské státy určily odborníky s hlubokými praktickými znalostmi o oblasti hodnocení. Hodnotící týmy sestávaly ze tří vnitrostátních odborníků, jimž byli nápomocni zaměstnanci generálního sekretariátu Rady a v několika případech pozorovatelé (z Evropské komise a Eurojustu).

Cílem devátého kola vzájemných hodnocení bylo přinést skutečnou přidanou hodnotu tím, že díky inspekcím na místě bude možné vzít v úvahu nejen otázky právní povahy, ale zejména podstatné praktické a operační aspekty související s prováděním těchto nástrojů právníky v kontextu přeshraničního trestního řízení.

Tato zpráva, kterou jménem předsednictví vypracoval generální sekretariát Rady, shrnuje klíčová zjištění, závěry a doporučení obsažená ve zprávách o jednotlivých zemích a formuluje doporučení členským státům a orgánům a institucím EU, přičemž zohledňuje doporučení, která byla na základě zpráv o 27 hodnocených členských státech, v nichž byly zjištěny nedostatky a oblasti, v nichž je možné zlepšení, označena za nejrelevantnější anebo která se vyskytovala opakovaně. Znění zprávy rovněž zdůrazňuje některé osvědčené postupy zjištěné v rámci devátého kola vzájemných hodnocení, které lze sdílet mezi členskými státy, s cílem přispět k zajištění účinnějšího a soudržnějšího uplatňování zásady vzájemného uznávání ve všech fázích trestního řízení v celé Unii.

Tento proces by měl obecněji podpořit soudržné a účinné provádění tohoto balíčku právních nástrojů, tak aby se plně realizoval jeho potenciál a posílila se vzájemná důvěra mezi justičními orgány členských států, čímž by se mělo zlepšit fungování přeshraniční justiční spolupráce v trestních věcech v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

3.1 Přiměřenost

Zásada přiměřenosti, klíčový faktor účinné spolupráce v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, je obecnou zásadou trestního práva, která není výslovně uvedena v právních předpisech všech členských států; v některých členských státech vyplývá z ústavy, zejména ze zásady právního státu a ochrany lidských práv a základních svobod.

Zásada přiměřenosti obecněji řečeno spočívá v hledání rovnováhy mezi jakýmkoli zásahem do práv jednotlivce v kontextu trestního řízení a zájmy společnosti na odhalení a zadržení pachatelů trestného činu. V praxi představuje požadavek, aby se zadržení omezilo na případy, které se týkají závažných trestných činů. Vzhledem k důsledkům, které má výkon EZR na svobodu a omezení volného pohybu vyžádané osoby, je důležité, aby vystavující justiční orgány v zájmu stanovení, zda je vydání EZR odůvodněné, zvážily různé faktory.

Zásada přiměřenosti je obecně uznávána v právním systému EU, v judikatuře Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva a ve vnitrostátních právních předpisech členských států. Článek 2 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV nicméně stanoví pouze prahové hodnoty pro vydání evropského zatýkacího rozkazu. Uvádí se v něm, že EZR lze za účelem trestního stíhání vydat pouze v případech jednání, které lze podle práva vystavujícího členského státu potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně 12 měsíců, a že EZR za účelem výkonu trestu lze vydat pouze v případě trestů v délce nejméně čtyř měsíců.

Společné chápání zásady přiměřenosti je formulováno v Příručce k vydávání a výkonu evropského zatýkacího rozkazu vypracované Evropskou komisí, v níž je obsírně vysvětlena otázka přiměřenosti a také kritéria, která mají vystavující orgány v tomto ohledu použít: závažnost trestného činu, trest, který bude pravděpodobně uložen, pravděpodobnost vzetí dané osoby do vazby po předání a zájmy oběti.

Většina členských států, pokud jednají jako vystavující stát, zvažuje, zda je možné namísto vydání EZR použít jiné nástroje justiční spolupráce v trestních věcech, které jsou rovněž účinné, ale méně nátlakové, zejména pokud se předání požaduje za účelem výslechu podezřelého či obviněné osoby v průběhu vyšetřování a prozatím nikoli za účelem stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody. V tomto případě je možné vydat evropský vyšetřovací příkaz pro účely výslechu podezřelého či obviněného prostřednictvím videokonference nebo dočasného předání. To rozhodujícím způsobem pomáhá bránit tomu, aby byly EZR nesprávně využívány v případech, kdy existují méně invazivní způsoby, jak zajistit, že se obviněná osoba nacházející se v zahraničí zúčastní trestního řízení ve vystavujícím členském státě, a vazba není nezbytně nutná.

Při neexistenci právní definice v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV a jednotného modelu pro všechny jurisdikce členské státy zásadu přiměřenosti uplatňují různými způsoby a kritéria používaná v praxi k posouzení přiměřenosti EZR nejsou ve všech členských státech stejná. Nejčastěji používanými kritérii jsou závažnost trestného činu, doba, která od spáchání trestného činu uplynula, způsobená škoda, zájmy oběti, očekávaný trest, věk a chování dotčené osoby a další okolnosti případu atd. V jedné hodnotící zprávě je zdůrazněn další aspekt přiměřenosti, a to skutečnost, že finanční náklady spojené s prováděním EZR nejsou zanedbatelné a měly by být přiměřené závažnosti trestného činu. Některé členské státy vydaly vnitrostátní příručky nebo pokyny s cílem posuzování přiměřenosti usnadnit.

Jak je uvedeno v řadě hodnotících zpráv devátého kola, kontrolu přiměřenosti by měl provádět výhradně vystavující stát. Téměř žádný členský stát totiž přiměřenost při výkonu EZR neposuzuje. Orgány několika členských států jsou však toho názoru, že vystavující orgány členských států ne vždy správně posoudí přiměřenost před vydáním EZR, který se jeví jako nepřiměřený závažnosti trestného činu. Tyto orgány posuzují přiměřenost, pokud jednají jako vykonávající orgány, a v některých případech, jestliže se domnívají, že EZR není odůvodněn závažností trestného činu, navrhnou, aby byl vzat zpět nebo odmítnou jeho výkon.

Tyto členské státy nicméně takové posouzení provádějí jen velmi zřídka. Jak bylo zdůrazněno v příslušných zprávách, tento přístup může vést k vytvoření nového důvodu pro odmítnutí předání, který není v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a je rovněž v rozporu se zásadami vzájemného uznávání a vzájemné důvěry.

V souvislosti s volbou mezi EZR a evropským vyšetřovacím příkazem může vyvstat problém vyplývající z důvodů pro odmítnutí v kontextu evropského vyšetřovacího příkazu, např. pokud vykonávající členský stát pro výsledky podezřelých či obviněných osob neakceptuje videokonference.

Rovněž je nutné vzít v úvahu, že Irsko a Dánsko se evropského vyšetřovacího příkazu neúčastní. Pokud tedy příslušné orgány těchto členských států nevyužívají EZR, jsou nuceny žádat a poskytovat právní pomoc v trestních věcech podle jiných nástrojů, jako je Úmluva Rady Evropy o vzájemné právní pomoci a příslušné nástroje EU, např. úmluva ze dne 29. května 2000 o vzájemné pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie.

S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že v porovnání se zjištěními čtvrtého kola vzájemných hodnocení, kdy přiměřenost představovala závažný problém, došlo k podstatnému zlepšení. V současnosti je zásada přiměřenosti ve většině členských států uplatňována uspokojivě. V několika členských státech byl jejich přístup v tomto ohledu označen za osvědčený postup a pouze několik členských států bylo vybídnuto, aby zásadu přiměřenosti ve vnitrostátních řízeních o EZR dále rozvíjely.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby zajistily, aby jejich příslušné orgány, pokud v řízení o EZR jednají jako vystavující orgány, vždy prováděly test přiměřenosti tak, že pečlivě posoudí okolnosti každého případu, aby mohly rozhodnout, zda je možné namísto vydání EZR použít méně nátlakové nástroje justiční spolupráce.*
- *Členskými státy se doporučuje, aby zajistily, aby jejich příslušné orgány, pokud v řízení o EZR jednají jako vykonávající orgány, nepovažovaly nedostatečnou přiměřenost EZR vydaných dožadujícím členským státem za důvod pro odmítnutí vykonat EZR.*

3.2 Rozsudky v nepřítomnosti

Rámcové rozhodnutí Rady 2009/299/SVV, kterým byl do rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV vložen mimo jiné článek 4a, stanoví fakultativní důvod pro odmítnutí u rozsudků vydaných v nepřítomnosti, jakož i čtyři výjimky, v jejichž případech nelze EZR odmítnout, neboť se předpokládá, že vyžádaná osoba o jednání soudu věděla.

V některých členských státech vnitrostátní právní předpisy rozsudky v nepřítomnosti neumožňují nebo je podrobují určitým podmínkám, čímž je omezena možnost vydávat tento druh rozsudku na výjimečné případy. Nicméně pokud tyto členské státy jednaly jako vykonávající členské státy, musely se zabývat případy, kdy byly vydány rozsudky v nepřítomnosti ve vystavujícím státě. Obecně řečeno se v devátém kole vzájemných hodnocení ukázalo, že se nezdá, že by to představovalo překážku při uplatňování článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.

Požadavky na vydávání rozsudků v nepřítomnosti vyžádané osoby na soudním jednání a kritéria, podle nichž je rozsudek kvalifikován jako vydaný v nepřítomnosti, se navíc v jednotlivých členských státech značně liší. V několika členských státech se podle příslušných vnitrostátních právních předpisů považuje za dostatečné předvolat obviněnou osobu doručením oznámení na určenou adresu bez ohledu na to, zda dotčená osoba předvolání skutečně osobně obdrží a je o jednání soudu informována.

V případě většiny členských států nebyly v devátém kole vzájemných hodnocení zdůrazněny žádné závažné problémy týkající se rozsudků v nepřítomnosti. Ve většině členských států však existují určité opakující se obtíže, které souvisejí s následujícími otázkami:

- a) použití a výklad oddílu d) formuláře EZR, konkrétně použití znění před vstupem rámcového rozhodnutí 2009/299/SVV v platnost, nebo nesprávné, neúplné nebo protichůdné informace v současném znění formuláře EZR. Většina členských států poukázala na to, že z obsahu obdrženého EZR často není zřejmé, zda jsou důvody pro odmítnutí podle článku 4a rámcového rozhodnutí použitelné, například proto, že příslušné políčko není zaškrtnuto, nebo proto, že nejsou uvedeny dostatečné podrobnosti;

- b) odlišnosti ve výkladu pojmu „rozsudek vydaný v nepřítomnosti“ a jeho charakteristik: kontradiktorní rozhodnutí, pravomocné rozhodnutí, možnost odvolání atd. Proces uznávání mohou zkomplikovat odlišné právní požadavky v členských státech ohledně doručování rozsudků a předvolání k soudnímu řízení. Odborníci z praxe v některých členských státech i některé hodnotící týmy vyjádřily názor, že by bylo užitečné zavést na úrovni EU společné postupy, jak nakládat v souvislosti s řízením o EZR s rozsudky v nepřítomnosti;
- c) odlišnosti v provedení rámcového rozhodnutí 2009/299/SVV v členských státech, a zejména povinná nebo fakultativní povaha důvodů pro odmítnutí. Několik členských států totiž provedlo tento důvod pro odmítnutí jako povinný, zatímco v článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV je stanoven jako fakultativní.

Vzhledem k výše uvedenému vykonávající orgány často žádají vystavující členský stát podle článku 15 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o dodatečné informace, aby získaly chybějící informace o řízení v nepřítomnosti v těchto členských státech a jasně zjistily podrobnosti týkající se přítomnosti vyžádané osoby v trestním řízení. Tyto podrobnosti jsou následující: způsob, jakým byla osoba předvolána, zda byla při jednání přítomna, zda byla zastoupena obhájcem, zda rozsudek v nepřítomnosti nabyl právní moci a ohledně práva na obnovu řízení. Několik členských států rovněž od vystavujícího státu požaduje příslušná vnitrostátní rozhodnutí.

Jak upozornily orgány některých členských států, po přijetí rámcového rozhodnutí 2009/299/SVV, a zejména po vynesení rozsudků Soudního dvora Evropské unie ve věcech *Tupikas*³, *Zdziaszek*⁴ a *Ardic*⁵, se počet žádostí o dodatečné informace zvýšil, a to především v případech, kdy je EZR založen na více než jednom soudním rozhodnutí. Toto bylo v některých případech rovněž důvodem nedodržení lhůt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV nebo zvýšení počtu odmítnutí EZR.

Zdá se, že k některým odmítnutím dochází v souladu s judikaturou SDEU v případech, kdy vnitrostátní právní předpisy vystavujícího členského státu neumožňují obnovu řízení. S ohledem na různé výklady výše uvedené judikatury bylo v některých zprávách konstatováno, že v zájmu harmonizovaného přístupu by byly užitečné pokyny na úrovni EU.

Tyto žádosti o doplňující informace totiž mohou být časově náročné a vést k prodlení v postupu anebo nedodržení lhůt. Proto by bylo velmi užitečné, kdyby byly informace poskytované vystavujícím členským státem v souvislosti s rozsudky vydanými v nepřítomnosti, které se týkají informovanosti odsouzené osoby o jednání soudu, a další relevantní informace rozsáhlejší a přesnější a dostupné od samého počátku, tak aby nebylo nutné žádat o dodatečné informace.

Posouzení situace může být složitější, pokud pravomocné rozhodnutí následuje po řízení, které probíhalo na několika stupních a osoba nebyla přítomna ve všech fázích trestního soudního řízení. S ohledem na výše uvedenou judikaturu SDEU ohledně rozsudků v nepřítomnosti je důležité vzít v úvahu účast obviněného na všech stupních trestního řízení; některé členské státy již upravily své právní předpisy tak, aby byly v souladu s těmito rozsudky, a v příslušných hodnotících zprávách bylo zdůrazněno, že by tak měly učinit i ostatní členské státy.

³ Rozsudek ze dne 10. srpna 2017, *Openbaar Ministerie v. Tadas Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628.

⁴ Rozsudek ze dne 10. srpna 2017, *Openbaar Ministerie v. Sławomir Andrzej Zdziaszek*, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

⁵ Rozsudek ze dne 22. prosince 2017, *Samet Ardic*, C-571/17PPU, EU:C:2017:1026.

DOPORUČENÍ

- *Vystavující orgány členských států by měly v oddíle d) formuláře EZR poskytovat jasné a úplné informace pokaždé, když se v důsledku vydání rozsudků v nepřítomnosti obžalovaného použije článek 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, zejména ohledně vnitrostátního systému týkajícího se soudních řízení v nepřítomnosti a způsobu, jakým byla vyžádaná osoba informována o jednání soudu.*
- *Evropská komise se vyzývá, aby zvážila vydání pokynů, jak nakládat s rozsudky v nepřítomnosti, a soustředila se při tom na výklad a uplatňování článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV v celé Unii v souladu s příslušnou judikaturou SDEU, a to případně v návaznosti na relevantní jednání v příslušných orgánech Rady.*
- *Evropská justiční síť (EJS) se vyzývá, aby ve spolupráci s členskými státy zvážila zařazení konkrétních informací o vnitrostátních právních předpisech a procesních důsledcích v členských státech týkajících se rozsudků v nepřítomnosti na své internetové stránky.*

3.3 Důvody pro odmítnutí

3.3.1 Fakultativní a povinné důvody pro odmítnutí

Článek 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV stanoví tři povinné důvody pro odmítnutí výkonu EZR, na jejichž základě jsou vykonávající justiční orgány povinny odmítnout předání vyžádané osoby do vystavujícího státu. Tyto důvody pro povinné odmítnutí jsou: amnestie, překážka věci pravomocně rozhodnuté (ne bis in idem) a vyloučení trestní odpovědnosti z důvodu věku.

Článek 4 stanoví sedm důvodů, na jejichž základě mohou vykonávající justiční orgány předání odmítnout. V tomto ohledu však existují v provedení rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV do vnitrostátních právních předpisů rozdíly. V řadě členských států jsou některé důvody pro odmítnutí výkonu, které jsou v rámcovém rozhodnutí fakultativní, ve vnitrostátních právních předpisech povinné. V jednom členském státě vnitrostátní právní předpisy provádějící rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV nerozlišují mezi povinnými a fakultativními důvody pro odmítnutí.

Některé týmy odborníků účastníci se hodnocení v souladu se čtvrtým kolem hodnocení EZR takové postupy kritizovaly a zdůraznily mimo jiné, že vykonávající justiční orgány zbavují možnosti posoudit případ od případu, zda by měly uplatnit důvody pro odmítnutí či nikoli, pokud jsou tyto důvody v rámcovém rozhodnutí považovány za fakultativní. Zdůraznily, že v souladu s příslušnou judikaturou SDEU týkající se EZR (rozsudek ve věci C-665/20 PPU ze dne 29. dubna 2021) by členské státy měly mít určitý prostor pro uvážení při určování, zda je či není vhodné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu. Nicméně nepřísluší normotvůrci, ale justičnímu orgánu, který konkrétní případ projednává, aby tento prostor pro uvážení využil.

V důsledku toho vyjádřily názor, že vnitrostátní právní předpisy všech členských států by se měly sladit s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV, pokud jde o povinné a fakultativní důvody pro odmítnutí, a měly by tudíž být v celé EU konzistentní.

V několika členských státech stanoví vnitrostátní právní předpisy důvod pro odmítnutí, který není v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV specifikován, a to pokud by mohla být porušena základní práva zakotvená v článku 6 SEU. To může nastat, pokud byl rozsudek vynesena v řízení, v němž byla porušena základní lidská práva a svobody, nebo pokud byla osoba odsouzena na základě svého pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace.

Některé členské státy omezují možnost předat své státní příslušníky a osoby s trvalým bydlištěm na svém území nebo ji podmiňují splněním určitých podmínek (jako je souhlas vyžádané osoby nebo záruka navrácení ze strany vystavujícího členského státu), které jdou nad rámec podmínek stanovených v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV. V takových případech týmy odborníků těmto členským státům doporučily, aby tuto možnost znovu zvážily, neboť se domnívají, že v těchto případech nejsou vnitrostátní právní předpisy v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV.

Hodnotící týmy konstatovaly, že tento přístup rozšiřuje oblast působnosti rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, snižuje počet skutečně vykonaných EZR a představuje zjevnou překážku pro řádné fungování justiční spolupráce v trestních věcech založené na vzájemné důvěře. Zdůraznily rovněž nesoulad s judikaturou SDEU, která uvádí, že vykonávající justiční orgány mohou v zásadě odmítnout výkon takového EZR pouze z důvodů pro odmítnutí výkonu taxativně vyjmenovaných v rámcovém rozhodnutí o EZR. Výkon EZR je tedy pravidlem a odmítnutí výkonu má představovat výjimku, která musí být vykládána velmi striktně (rozsudky ve věcech C-354/20 PPU a C-412/20 PPU).

V jednom členském státě je povinným důvodem pro odmítnutí výkonu EZR vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody státní příslušnost, zatímco trvalé bydliště je fakultativním důvodem pro odmítnutí, takže dochází k rozdílnému zacházení s občany a rezidenty. Podle hodnotícího týmu takový postup není v souladu s čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, který stanoví, že příslušnost i trvalé bydliště jsou fakultativními důvody pro odmítnutí výkonu. Je zapotřebí poukázat na to, že v některých členských státech se v návaznosti na zahájení řízení o nesplnění povinnosti pracuje na právní úpravě této problematiky, mimo jiné včetně důvodů pro odmítnutí.

3.3.2 Oboustranná trestnost

Běžným důvodem pro odmítnutí výkonu je oboustranná trestnost stanovená v čl. 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV jako fakultativní důvod pro odmítnutí. Je-li v takovém případě EZR vydán pro trestné činy, které představují trestný čin podle právních předpisů vystavujícího členského státu, ale nikoli podle právních předpisů vykonávajícího členského státu, lze předání odmítnout, ledaže je tento trestný čin uveden mezi 32 trestnými činy podle čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, které jsou z ověřování oboustranné trestnosti vyňaty.

Nejčastějšími trestnými činy, které vedou k odmítnutí předání z důvodu neexistence oboustranné trestnosti, jsou drobné trestné činy, trestné činy týkající se drog a dopravní přestupky, únosy nezletilých osob atd. Zatímco některé členské státy uvedly, že se v souvislosti s oboustrannou trestností nepotýkají s obtížemi nebo se s obtížemi setkávají jen zřídka, pro několik členských států představuje popis trestného činu uvedený vystavujícími orgány ve formuláři EZR opakující se problém.

Informace tam uvedené jsou často považovány za nedostatečné pro stanovení, zda jednání podle vnitrostátních právních předpisů vykonávajícího členského státu představuje trestný čin. Vykonávající orgány musí určit, zda podle vnitrostátních právních předpisů existují nezbytné znaky trestného činu a zda by bylo možné za něj uložit trest, kdyby k němu došlo na jejich území. Jestliže tomu tak je, měly by mít možnost porovnat věcný popis trestného činu, jak je uveden v písmenu e) formuláře EZR, s věcným popisem rovnocenného trestného činu podle konkrétního ustanovení jejich vnitrostátního trestního práva.

Někdy však chybí relevantní informace (podrobný popis znaků skutkové podstaty údajného trestného činu, za který byla osoba odsouzena, skutkových okolností a okolností trestného činu, včetně doby a místa spáchání trestného činu, nebo míry údajného zapojení vyžádané osoby). Pokud výše uvedené prvky chybí, mohou vykonávající orgány v případě, že je vyžadováno ověření oboustranné trestnosti, pro usnadnění rozhodnutí o předání požádat podle článku 15 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o dodatečné informace.

V případě 32 trestných činů podle článku 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, které nepodléhají ověření oboustranné trestnosti, je samozřejmě postačující stručnější popis skutečností. Jeden členský stát však uvedl, že některé vykonávající členské státy oboustrannou trestnost nadále ověřují, a to i v případě trestných činů „ze seznamu“, což není v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV.

Problémy spojené s nedostatkem potřebných informací mohou rovněž vyvstat a způsobovat komplikace v případech, kdy případ zahrnuje řadu alternativních trestných činů. U kteréhokoli z trestných činů může nastat situace, že neexistuje oboustranná trestnost, avšak pokud chybí dostatečné informace, je obtížné určit, na které trestné činy se požadavek oboustranné trestnosti vztahuje, jakož i vykonat jiné části trestu, které se týkají jiných trestných činů. V takových situacích žádají vykonávající orgány vystavující stát, zda by mohl být trest rozdělen. Pokud to není přijato, předání se odmítne.

Aby byl případ pro vykonávající orgány snadno srozumitelný, obsahuje příloha III Příručky k vydávání a výkonu evropského zatýkacího rozkazu vypracované Komisí pokyny, jak vyplnit formulář EZR, včetně oddílu e), a jak trestný čin podrobně popsat. Díky tomu má vykonávající orgán jasný přehled o skutečnostech a je v případě nutnosti schopen snadno posoudit oboustrannou trestnost a případné situace, kdy existuje překážka věci pravomocně rozhodnuté (viz následující podkapitola).

Nicméně podle některých odborníků z praxe je počet EZR odmítnutých z důvodu neexistující oboustranné trestnosti poměrně nízký, což nasvědčuje tomu, že díky poskytnutí dodatečných informací se obvykle daří problémy vyřešit, i když tyto problémy mohou v řízení o EZR způsobit prodlení.

Některé členské státy poukázaly na to, že při zjišťování oboustranné trestnosti může být nápomocen i Eurojust nebo příslušné kontaktní místo EJS.

Orgány jednoho členského státu vyzdvihly to, že se zdá, že členské státy postupují různě, pokud jde o provázanost mezi ověřením oboustranné trestnosti a ověřením promlčecí lhůty; v některých členských státech ověření oboustranné trestnosti nezahrnuje ověření, zda podle práva vykonávajícího členského státu uplynula promlčecí lhůta pro výkon v souladu s čl. 4 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.

Orgány jednoho členského státu poukázaly na to, že některé členské státy zkoumají oboustrannou trestnost posuzováním skutkové podstaty věci plným uplatňováním konkrétních parametrů svých vnitrostátních právních předpisů, a zdůraznily, že tento postup může oslabit vzájemnou důvěru a negativně ovlivnit justiční spolupráci v celé EU.

3.3.3 Zásada překážky věci pravomocně rozhodnuté

Podle některých odborníků z praxe se počet EZR odmítnutých na základě zásady překážky věci pravomocně rozhodnuté, stanovené v čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV jako povinný důvod pro odmítnutí, jeví jako poměrně nízký, přičemž počet odmítnutí je ještě nižší než v případě oboustranné trestnosti.

Ve většině členských států se justiční orgány nepotýkaly s žádnými většími obtížemi, pokud jde o zásadu překážky věci pravomocně rozhodnuté. Obtíže však mohou nastat v souvislosti s posuzováním „stejných činů“. Z právního hlediska lze při posuzování pojmu „stejný čin“ kromě čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV odkázat na rozsudky SDEU ve věci C-261/09 (Mantello) a ve věci C-665/20 PPU (X – Evropský zatýkací rozkaz – Ne bis in idem) a na článek 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody.

Prakticky však může být takové posouzení problematické, pokud vystavující orgán poskytl velmi málo podrobností o „stejných činech“, o nichž bylo rozhodnuto. V některých případech totiž musí vykonávající orgány žádat o dodatečné informace týkající se popisu skutečností (povaha, datum, místo atd.), aby mohly posoudit, zda by se na příslušný případ měla uplatnit zásada překážky věci pravomocně rozhodnuté či nikoli. Nicméně, pokud jde o oboustrannou trestnost, v těchto případech se zdá, že vyžádané dodatečné informace obvykle vyřeší problémy, s nimiž se vykonávající orgány potýkají.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy by měly zajistit, aby důvody pro odmítnutí, které jsou v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV stanoveny jako fakultativní, nebyly v prováděcích právních předpisech definovány jako důvody povinné. Dále by se v souladu s příslušnou judikaturou SDEU neměly zavádět jiné důvody pro odmítnutí, než jsou důvody stanovené ve výše uvedeném rámcovém rozhodnutí.*
- *Členské státy se vyzývají, aby zajistily, aby jejich příslušné vystavující orgány při vyplňování oddílu e) formuláře EZR poskytly podrobný a jasný věcný popis činu, a usnadnily tak posuzování možných důvodů pro odmítnutí uznání a výkonu na základě oboustranné trestnosti a překážky věci pravomocně rozhodnuté.*
- *Členské státy by měly zajistit, aby jejich příslušné vykonávající orgány neprováděly ověření oboustranné trestnosti, pokud dotyčné trestné činy spadají do 32 kategorií podle článku 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, u nichž se ověření oboustranné trestnosti nevyžaduje.*

3.4 Podmínky ve věznicích

Ačkoli v dalších, následných nástrojích EU pro vzájemné uznávání je potenciální riziko porušení základních práv dáno jako důvod pro odmítnutí výkonu, rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV tento důvod pro odmítnutí uznání nebo výkonu specificky nezmiňuje a ve 12. bodě odůvodnění a v čl. 1 odst. 3 obsahuje pouze obecný odkaz na základní práva.

Nicméně vzhledem k tomu, že zásada vzájemné důvěry, o niž se zásada vzájemného uznávání soudních rozhodnutí opírá, *a priori* automaticky neeliminuje riziko porušení základních práv, mají podmínky ve věznicích ve vystavujícím členském státě v kontextu řízení o EZR velký význam.

Z hlediska judikatury SDEU a v rámci jí stanovených mezí (věci C-404/15 *Aranyosi a Căldăraru*, C-220/18 *ML* a C-128/18 *Dorobantu*) proto ve většině členských států vykonávající orgány výjimečně a na základě dvoufázového testu provádějí zvláštní posouzení rizika nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie. Systémové riziko by se nemělo považovat za postačující; je zapotřebí skutečné vystavení riziku porušení základních práv, které je zapotřebí zjistit s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu.

Príslušné vykonávající orgány přitom berou v úvahu spolehlivé informace o konkrétních špatných podmínkách ve věznicích ve vystavujícím státě nebo špatných podmínkách v konkrétních vězeňských zařízeních nebo u konkrétních skupin vězňů. Základem pro tyto informace mohou být: rozsudky vydané ESLP⁶ a SDEU; rozhodnutí nebo zprávy vydané mezinárodními organizacemi (OSN a Radou Evropy – zejména Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT)); zprávy vydané ombudsmanem a směřovanými nevládními organizacemi v oblasti lidských práv (např. Amnesty International, Human Rights Watch atd.); a rozsudky vnitrostátních soudů, jakož i záruky poskytnuté vystavujícím členským státem.

⁶ *Mušić v. Chorvatsko; Sylla a Nollomont v. Belgie; Torreggiani a další v. Itálie; Bivolaru a Moldovan v. Francie* atd.

V některých zprávách se uvádí, že příslušné vykonávající orgány se mohou spoléhat rovněž na informace od různých sítí nebo agentur EU (Evropské justiční síť, Eurojustu a Agentury EU pro lidská práva (FRA) atd.) a na specifické nástroje, zejména nedávno aktualizovanou databázi agentury FRA týkající se podmínek ve věznicích, u níž se očekává, že se pro justiční orgány stane velmi užitečným nástrojem v situacích, kdy se setkají s potížemi ohledně podmínek ve věznicích, a zprávu agentury FRA *Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality* (Podmínky ve věznicích v Evropské unii: pravidla a realita), která představuje vybrané minimální normy pro podmínky ve věznicích.

Prvky, které mají vnitrostátní justiční orgány brát v úvahu, pokud jde o podmínky ve věznicích, vymezil SDEU v rozsudku *Dorobantu* (C-128/18) a týkají se určitých fyzických aspektů ve vězeňských zařízeních v souladu se standardy stanovenými ESLP. Členské státy mohou zohledňovat i různé faktory, jako jsou aktivity pro vězně (rekreační, vzdělávací a pracovní zařízení), rehabilitační programy, soukromí, přístup k dennímu světlu, délka pobytu uvnitř a vně vězeňské cely, délka zadržení atd.

V případech, kdy je důvodné podezření, že by hledaná osoba mohla být ve vězeňském zařízení vystavena nelidskému či ponižujícímu zacházení, požadují vykonávající justiční orgány potřebné doplňující informace o aktuálních podmínkách, v nichž bude dotčená osoba ve vystavujícím členském státě zadržován, a to podle čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Tím je rozhodnutí o výkonu EZR odloženo do doby, než vykonávající orgány obdrží informace a záruky, které jim umožní vyloučit reálné riziko nelidského či ponižujícího zacházení.

Posuzování související s podmínkami ve věznicích může vést k prodlení v řízení o EZR, obzvláště pokud příslušný vystavující orgán nemá dostatečné informace k tomu, aby odpověděl v přiměřené lhůtě. To může nastat v případě, kdy je příslušnost decentralizována a je nutné žádat od ministerstva spravedlnosti nebo správy věznic ve vystavujícím státě další informace. Jestliže vykonávající orgány požadované informace nebo záruky neobdrží, mohou předání odmítnout. V praxi však k případům odmítnutí dochází velmi zřídka.

Je zapotřebí zdůraznit, že členské státy neuplatňují výše uvedenou judikaturu SDEU na základě jednotného výkladu a přístupu. Většina členských států posuzuje z úřední moci, zda existují odůvodněné náznaky nelidských či ponižujících podmínek ve věznicích, bez ohledu na to, zda dotčená osoba s předáním souhlasí či nikoli. V jedné zprávě hodnocený členský stát poukazuje na práva zakotvená v článku 6 EÚLP. Další členské státy posuzují podmínky ve věznicích ve vystavujícím státě pouze tehdy, pokud na tuto otázku upozorní odsouzená osoba nebo její obhájce nebo pokud osoba dala souhlas s předáním. Několik hodnotících týmů poukázalo na to, že je zapotřebí vyjasnit judikaturu SDEU v tomto ohledu na úrovni EU.

Jak konstatují některé zprávy, kvalita vězeňských zařízení se napříč EU nepochybně různí. Mnoho členských států, pokud jednaly jako vystavující orgány, nikdy dotaz ohledně podmínek v jejich věznicích neobdrželo. Tato informace je často požadována od několika členských států, v jejichž případech se má za to, že je v nich prostor pro zlepšení, pokud jde o podmínky ve věznicích, zejména o jejich přeplněnost. Z hodnocení však vyplynulo, že některé z těchto členských států přijaly či zvažují opatření ke zlepšení situace, tak aby zabránily odmítnutí předání ze strany ostatních členských států.

V rámci hodnocení bylo zdůrazněno, že v případech, kdy došlo k odložení nebo dokonce úplnému pozastavení postupů předávání v důsledku dvoufázového *Aranyosi a Căldăraru* testu podmínek ve věznicích, by měly příslušné členské státy zabránit beztrestnosti.

Je zapotřebí také zdůraznit, že v souladu s příslušnou judikaturou SDEU nemá vykonávající stát žádnou možnost přiznat hledané osobě rozsáhlejší základní práva, než jaká práva jí přiznává právo EU.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy, pokud jednají jako stát vykonávající EZR, by měly zajistit, aby soudci a státní zástupci účastníci se řízení o EZR v souladu s příslušnou judikaturou SDEU ve vhodných případech iniciativně vyhodnocovali podmínky ve věznicích ve vystavujícím členském státě, a nikoli pouze kdy o to hledaná osoba (nebo její obhájce) požádá, a bez ohledu na její souhlas.*
- *Členské státy jako vykonávající orgány v řízení o EZR by měly při zvažování podmínek ve věznicích, které by mohly představovat riziko nelidského či ponižujícího zacházení, v souladu se standardy ESLP brát v úvahu judikaturu SDEU, tak aby v důsledku vyšších vnitrostátních standardů nedošlo k odmítnutí předání.*

3.5 Problémy spojené s překladem

Některé členské státy přijímají EZR pouze ve svém vlastním úředním jazyce. V praxi se však ukazuje, že během předběžného zatčení může někdy být obtížné poskytnout EZR přeložený do jazyka vykonávajícího státu, zejména v členských státech, které mají přísné lhůty, jelikož může být těžké najít v takto krátkém časovém rámci překladatele. Pokud vystavující stát nezajistí překlad v dané lhůtě, může dojít k ukončení řízení o EZR a propuštění hledané osoby, ledaže se soud rozhodne pořídit překlad EZR na vlastní náklady.

Podle čl. 8 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV může každý členský stát uvést v prohlášení, které uloží u generálního sekretariátu Rady, že přijme překlad do jednoho nebo více jiných úředních jazyků orgánů Evropské unie. Některé členské státy toto ustanovení uplatňují a přijímají EZR i v jiném jazyce, než je jejich vlastní jazyk. Jedná se o nový přístup, který uplatňují i nejnovější trestněprávní nástroje EU, jako je směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu nebo nařízení o příkazech k zajištění a konfiskaci, v jehož rámci se členské státy vybízejí, aby přijímaly dokumenty ve více než jednom jazyce.

Některé členské státy uvedly, že pokud jednají jako vykonávající stát, přijímají překlad EZR v jiném jazyce, než je jejich vlastní jazyk, v naléhavých případech nebo pod podmínkou vzájemnosti. V tomto případě může vykonávající členský stát uznat EZR v kterémkoli úředním jazyce kteréhokoli vystavujícího státu, který uznává EZR v úředním jazyce daného vykonávajícího členského státu. Podle názoru některých týmů odborníků tato možnost představuje osvědčený postup.

Flexibilní jazykový režim a otevřený přístup, který uplatňují ty členské státy, které přijímají EZR v jiném jazyce, než je jejich vlastní jazyk, je považován za správný postup, který je vhodný k tomu, aby se mezi členskými státy uplatňoval šířeji, jelikož jeho velkou výhodou je urychlení řízení o EZR.

Řada členských států, pokud jednají jako vystavující stát, překládá odchozí formuláře EZR předtím, než je zadá do SIS, do angličtiny. I toto bylo považováno za správný postup, jelikož je tak zajištěno, že je vždy k dispozici verze všeobecně srozumitelná pro všechny členské státy, a to bez ohledu na to, zda je zapotřebí ji přeložit do jazyka, který vykonávající členský stát přijímá.

Odborníci z praxe z několika členských států uvedli, že ačkoli úředním jazykem při soudních jednáních je národní jazyk, je pro ně lepší obdržet EZR v angličtině, protože překlady do úředního jazyka vykonávajícího členského státu jsou někdy málo kvalitní. EZR musí poté nicméně být předtím, než lze případ předložit soudu, přeložen do jazyka trestního řízení.

Při výměně informací některé členské státy žádají nebo odpovídají na žádosti o dodatečné informace k EZR ve svém vlastním jazyce. V takových případech musí být žádost o dodatečné informace přeložena, čímž může v řízení o EZR dojít k prodlení.

Některé členské státy poukázaly na to, že při žádosti o dodatečné informace mohou vyvstat problémy, pokud určité členské státy často nevyužívají jazyky, jež jsou všeobecně srozumitelné. Několik členských států nekontaktuje orgány ostatních členských států přímo, ale přes jejich ústřední orgány, jelikož používání určitých jazyků jim nevyhovuje. Jiné členské státy uvedly, že komunikace mezi vystavujícími a vykonávajícími orgány může rovněž probíhat v jiném jazyce, než je úřední jazyk příslušného členského státu, a v těchto případech se obecně využívá angličtina.

DOPORUČENÍ

- ***Pokud jednají jako vykonávající státy, členské státy se vybízejí, aby zvážily flexibilní přístup k jazykovým požadavkům a více využívaly čl. 8 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV s cílem akceptovat EZR v jiných jazycích, než je jejich úřední jazyk.***

3.6 Lhůty

Lhůty stanovené v článku 17 uvedeného rámcového rozhodnutí vykonávající orgány členských států obvykle dodrží v případech, kdy není nutné žádat dodatečné informace nebo kdy byly zaslány včas.

Pokud příslušné vykonávající orgány potřebují dodatečné informace pro to, aby mohly rozhodnout o předání, požaduje chybějící informace vykonávající justiční orgán na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Pro jejich obdržení je obvykle stanovena lhůta, a to vzhledem k tomu, že je zapotřebí dodržet lhůty stanovené v článku 17 uvedeného rámcového rozhodnutí.

V některých členských státech nicméně zpracování EZR vyžaduje dlouhý čas v důsledku procesu přezkoumávání informací vztahujících se k EZR, a v případech, kdy není dostatek dodatečných informací nebo pokud chybí správná odpověď na dotazy položené v původní žádosti, může být nezbytné toto vystavujícím orgánům připomenout. Další důvody případného prodlení souvisejí s rozsudky v nepřítomnosti, zejména z důvodu nedostatku nezbytných a správných informací nebo žádostí o informace, a s případy, kdy je věc předložena Soudnímu dvoru Evropské unie k rozhodnutí o předběžné otázce.

V těchto případech, pokud není dodržena lhůta pro předložení dodatečných informací, jsou často překračovány lhůty stanovené v čl. 17 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. V některých zprávách bylo konstatováno, že nedodržení lhůty nebo neposkytnutí požadovaných informací může vést k propuštění hledané osoby či dokonce k tomu, že justiční orgán nakonec rozhodne o odmítnutí výkonu EZR.

V řadě případů prodlení vykonávající členský stát poskytne informace ohledně důvodů prodlení. Některé členské státy uvedly, že pokud v případech, kdy jednají jako vykonávající orgány, neobdrží odpověď po několika upomínkách, kontaktují příslušné kontaktní místo EJS a v naléhavých či nebo složitějších případech svého národního člena Eurojustu, aby jim se získáním požadovaných informací pomohli.

Jak bylo uvedeno v některých zprávách, informace o lhůtě a době, která bude podle odhadu k rozhodnutí o výkonu EZR zapotřebí, jsou vystavujícímu státu poskytovány spontánně jen zřídka. Podle týmů odborníků však tento postup není plně v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV, jelikož v jeho čl. 17 odst. 4 se uvádí, že nelze-li EZR vykonat ve lhůtách stanovených v odstavci 2 nebo 3, uvědomí o tom vykonávající justiční orgán neprodleně vystavující justiční orgán s uvedením důvodů prodlení.

V některých zprávách bylo zdůrazněno, že je důležité najít rovnováhu na jedné straně mezi nutností vykonat EZR rychle a důkladným přezkoumáním ze strany vykonávajících orgánů a na druhé straně potřebou dát vystavujícímu orgánu dostatek času na to, aby na žádost odpověděl, včetně možného odvolacího řízení.

Jak bylo konstatováno v jedné hodnotící zprávě, řízení EZR by bylo možné zlepšit, pokud by se spolupráce mezi členskými státy zjednodušila, co se týče poskytování doplňujících informací potřebných pro rozhodnutí, čímž by se urychlil rozhodovací proces a usnadnilo dodržování lhůt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.

V několika zprávách bylo poukázáno na to, že ačkoli v rozsudcích ve věcech *Tupikas*, *Zdziaszek a Ardic* byly poskytnuty užitečné pokyny ohledně určování oblasti působnosti článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, zvýšila se potřeba doplňujících informací, které nejsou ve formuláři specificky požadovány, což nepochybně vedlo ke zvýšení počtu žádostí o dodatečné informace a nedodržování lhůt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.

V případech nedodržení lhůt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV pouze některé členské státy informují o tomto nedodržení lhůt s uvedením důvodů prodlení Eurojust. Je zapotřebí zdůraznit, že v čl. 17 odst. 7 je pro případ opakovaného nedodržení lhůt uložena dodatečná povinnost: členský stát, který má opakovaně zkušenosti s prodlením při výkonu EZR ze strany jiného členského státu, je povinen informovat o této skutečnosti Radu, aby se mohlo vyhodnotit provádění tohoto rámcového rozhodnutí na úrovni členského státu.

DOPORUČENÍ

- *Pokud jednají jako vystavující a vykonávající stát, členské státy by měly v rozhodovacím procesu a příslušných řízeních vyvinout maximální úsilí o to, aby byly navzdory složitosti těchto řízení dodrženy lhůty stanovené v rámcovém rozhodnutí 2002/584/SVV. Pokud jednají jako vystavující stát, členským státům se za tímto účelem doporučuje, aby poskytovaly požadované doplňující informace včas, a zabránily tak zbytečnému prodlení.*
- *Pokud členské státy jednají podle rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV jako vykonávající členský stát, doporučuje se, aby vystavující justiční orgán a Eurojust informovaly v případě, že žádost nelze v daných lhůtách splnit.*

4.1 Důvody pro odmítnutí

V několika členských státech byly všechny anebo některé důvody k odmítnutí uznání a výkonu, stanovené v článku 9 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, provedeny jako povinné, ačkoli v rámcovém rozhodnutí samotném jsou všechny tyto důvody fakultativní. Stejně úvahy vyjádřené ohledně rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV platí i pro rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV.

Nejčastěji se vyskytující důvody pro odmítnutí uznání nebo výkonu rozsudků jiných členských států podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV jsou ve většině členských států následující: nedostatek oboustranné trestnosti; rozsudky vynesené v nepřítomnosti; a délka trestu, který zbývá vykonat, kratší šesti měsíců. Další často uplatňované důvody pro odmítnutí jsou tyto: vydávající orgán nedodal náležitě vyplněné osvědčení; odsouzená osoba není státním příslušníkem vykonávajícího státu; z důvodu chybějící vazby na vykonávající stát nebylo zjištěno usnadnění společenské rehabilitace; výkon trestu je promlčen. Jiné důvody pro odmítnutí uznání nebo výkonu se používají více zřídka.

4.2 Problémy spojené s podmínkami ve věznicích

Stejně jako v případě řízení o EZR některé členské státy při vydávání osvědčení za účelem předání vězně do jiného členského státu podle rámcového rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV zohledňují základní práva ve vztahu k podmínkám ve věznicích a posuzují, zda jsou podmínky ve věznicích ve vykonávajícím členském státě uspokojivé. V této souvislosti se pro pokyny k výkladu obracejí k judikatuře SDEU (obzvláště k rozsudku ve věci *Aranyosi a Căldăraru*), ačkoli tato judikatura na rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV neodkazuje.

Z hodnocení však vyplynulo, že v praxi jsou případy, kdy není předání podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV kvůli neuspokojivým podmínkám ve věznicích dokončeno nebo zahájeno, celkem vzácné.

4.3 Posouzení společenské rehabilitace

Podle 9. bodu odůvodnění a čl. 4 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV se musí příslušný orgán vydávajícího státu přesvědčit, že výkon trestu ve vykonávajícím státě splní účel, jímž je usnadnění společenské rehabilitace odsouzené osoby a její úspěšné opětovné začlenění do společnosti. Toto posouzení je klíčovým aspektem v kontextu řízení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, neboť ve větší míře umožňuje dosažení výchovných a preventivních cílů trestu.

V souladu s tím, co je uvedeno v některých zprávách, by vydávající orgány měly při rozhodování o tom, zda požádat o předání výkonu trestu do jiného členského státu, a vykonávajícími orgány při rozhodování o tom, zda takové předání akceptovat či nikoli, připisovat dostatečnou váhu zájmu odsouzené osoby na společenské rehabilitaci. Tento zájem na společenské rehabilitaci však musí být vyvážen zájmem soudního systému na účinném vymáhání trestu v jednom členském státě.

Několik členských států rovněž zdůraznilo význam práv obětí při uplatňování rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV. Podle jejich názoru je třeba věnovat pozornost také zajištění toho, aby poškozené strany byly skutečně odškodněny, pokud je dotyčná osoba předána do jiného členského státu, neboť v praxi bylo zjištěno, že v některých případech nárok na toto odškodnění zaniká, pokud odsouzená osoba vykonává trest v jiném členském státě.

V rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV není význam pojmu „společenská rehabilitace“ vymezen. V některých členských státech byly vydány pokyny ke konkrétním kritériím pro posuzování vyhlídek na společenskou rehabilitaci před vydáním osvědčení, zatímco v jiných členských státech je na soudci, aby v každém jednotlivém případě posoudil, zda předání usnadní společenskou rehabilitaci.

Podle Příručky k předávání odsouzených osob a trestů odnětí svobody v Evropské unii (Úř. věst. C 403, 2019, s. 2) se posouzení usnadnění společenské rehabilitace nemůže omezovat na pouhé stanovení místní vazby, ale musí se opírat o důkladné posouzení každého jednotlivého případu.

V devátém kole vzájemných hodnocení se ukázalo, že orgány většiny členských států pečlivě posuzují vyhlídky na společenskou rehabilitaci odsouzené osoby v případě předání odsouzené osoby do jiného členského státu za účelem výkonu trestu, a používají k tomu do určité míry podobná kritéria, ačkoli škála všech používaných parametrů se může lišit. Ačkoli ve většině případů může společenskou rehabilitaci usnadnit předání do členského státu původu, za účelem zajištění, aby tomu tak skutečně bylo, může být nezbytné celkové posouzení každého jednotlivého případu.

Posuzují se různé faktory a okolnosti situace dané osoby, na jejichž základě lze vyvodit rozumný závěr, pokud jde o vhodnost předání s ohledem na kritérium společenské rehabilitace. Ve většině členských států je zvláštní pozornost věnována sociálnímu prostředí odsouzených osob způsobilých k předání do vykonávajícího státu, konkrétně sociálním, hospodářským, kulturním, jazykovým, rodinným a jiným vazbám, které má daná osoba k tomuto členskému státu.

Další kritéria pro posouzení faktorů, které by mohly vytvořit příznivé podmínky pro společenskou rehabilitaci, mohou zahrnovat: délku, povahu a podmínky pobytu dané osoby, její finanční situaci, jazyk, kterým mluví, to, zda má ve vykonávajícím členském státě zaměstnání, a dostupnost ubytování.

V několika členských státech příslušné orgány uplatňují další kritéria, jako je umístění centra životně důležitých zájmů, zdravotní hlediska, délka trestu, který zbývá vykonat, možnost předčasného propuštění atd. Při přijímání konečného rozhodnutí o předání trestu se obvykle připisuje významná váha i stanovisku odsouzené osoby.

Informace obsažené ve vnitrostátním spisu nebo v osvědčení nemusí postačovat ke zjištění, zda by trest sloužil účelu usnadnění společenské rehabilitace a úspěšného opětovného začlenění odsouzené osoby do společnosti, a proto mohou být zapotřebí doplňující informace, zejména za účelem zjištění vazeb osoby na členský stát, do kterého má být předána.

Za tímto účelem čl. 4 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV stanoví, že vydávající členský stát může před zasláním osvědčení a rozsudku konzultovat vykonávající členský stát. Členské státy však tuto možnost nevyužívají ve stejném rozsahu a jen několik států tak činí pravidelně. Jiné členské státy konzultují vykonávající stát pouze ve velmi specifických případech, například pokud jsou konzultace nebo předchozí souhlas nutné.

Ačkoli taková konzultace není s výjimkou případů uvedených v čl. 4 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV povinná, některé týmy odborníků vyjádřily názor, že předchozí konzultace s vykonávajícím členským státem je užitečná pro to, aby vydávající členský stát získal veškeré příslušné informace s cílem rozhodnout, zda vydá či nevydá osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV. To dále usnadňuje hladkou spolupráci s vykonávajícím členským státem během dalších fází řízení, a to nejen pokud jde o posouzení možnosti společenské rehabilitace, ale také ve vztahu k dalším otázkám týkajícím se předání.

Vykonávající orgány mohou na základě čl. 4 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV vydat odůvodněné stanovisko uvádějící, že by výkon trestu ve vykonávajícím státě neposloužil účelu, jímž je usnadnění společenské rehabilitace odsouzené osoby a její úspěšné opětovné začlenění do společnosti, a zaslat je vydávajícím orgánům. V devátém kole vzájemných hodnocení však bylo zdůrazněno, že taková stanoviska nejsou vydávána příliš často. Také je zapotřebí upozornit na to, že i pokud orgány vydávajícího členského státu takové stanovisko obdrží, není pro ně závazné a nevede vždy ke zpětvzetí osvědčení.

DOPORUČENÍ

- ***Pokud jednají jako vydávající členský stát, všechny členské státy se vyzývají, aby zajistily, aby jejich příslušné orgány co nejlépe využívaly možnost, kterou nabízí čl. 4 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, a to konzultovat vykonávající členský stát s cílem shromáždit relevantní informace o tom, zda je společenská rehabilitace odsouzené osoby, která je podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV způsobilá k předání, reálně možná.***

4.4 Informování, stanovisko a souhlas odsouzené osoby s předáním

Řízení o postoupení rozsudku a osvědčení jinému členskému státu podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV může být zahájeno z úřední moci vydávajícím státem nebo na žádost vykonávajícího státu nebo odsouzené osoby. Několik členských států však takové řízení nezahajuje, pokud odsouzená osoba nebo vykonávající stát nepožádá, aby tak učinily, nebo je zahájí pouze v případě, že odsouzená osoba s předáním souhlasí.

Hodnotící zprávy zdůraznily, že tyto postupy zřejmě nejsou v souladu s duchem rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV a že příslušné vydávající orgány by měly případně s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby zvážit zahájení takového řízení z úřední moci.

V jednom členském státě je možné žádat uznání a výkon trestu odnětí svobody již ve fázi výsledku podezřelého, či dokonce i při přípravě výsledku; toto tým odborníků považoval za užitečné. Odborníci vyjádřili názor, že by tento postup měly převzít ostatní členské státy, tak aby již v rané fázi řízení a za přítomnosti obhájce, který dokáže vysvětlit možnosti, které rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV nabízí, a justičních orgánů a případně tlumočníka mohl podezřelý učinit informovanější rozhodnutí, zda by pro něj bylo předání výhodné.

4.4.1 Situace ve vydávajícím členském státě

V hodnocení bylo zdůrazněno, že odsouzené osoby, které jsou státními příslušníky jiného členského státu, než je členský stát, v němž byly odsouzeny, nebo v něm mají obvyklé bydliště, si nemusí být nutně vědomy svého práva na předání za účelem výkonu trestu ve státě, jehož jsou státními příslušníky nebo v němž mají obvyklé bydliště nebo v jiném členském státě. Proto je ve většině členských států v průběhu řízení souvisejících s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV dotčená osoba ve vazbě informována o možnosti předání do jiného členského státu, postupech, které je za tímto účelem třeba dodržet, a právních důsledcích takového předání, jako je zásada speciality.

Ve většině členských států se tak děje písemně prostřednictvím formuláře nebo letáku, který však velmi často není k dispozici ve všech úředních jazycích EU. Jak je uvedeno v několika zprávách, bylo by to vhodné, aby se zajistilo, že dotčená osoba příslušným informacím rozumí. V jednom členském státě, kde není vězňům poskytována písemná informace, ale vězni jsou informováni pouze ústně, hodnotící tým zdůraznil, že toto není dostatečné a že všichni vězni by měli být informováni o možnosti vykonat trest v jiném členském státě a o příslušném postupu pro předání v písemné formě.

Za stejným účelem bylo rovněž zdůrazněno, že vzhledem k tomu, že se vězni obvykle neorientují v procesním právu, mělo by se zajistit, aby tyto informace byly jasné a přístupné, neboť by tak vězni lépe porozuměli možnostem, které rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV nabízí. Jeden hodnotící tým navrhl distribuovat mezi vězně ve všech členských státech ve všech jazycích EU celounijní standardizovaný informační dokument.

V souladu s čl. 6 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV postup, který mají vydávající členské státy dodržet, vyžaduje, aby ve všech případech, kdy se odsouzená osoba ještě nachází na jejich území a existuje pravomocný rozsudek, by této osobě mělo být umožněno uvést, zda s předáním souhlasí či nikoli, a to i v případě, kdy její souhlas není vyžadován. Postup, který odsouzeným osobám umožňuje vyjádřit stanovisko, se v jednotlivých členských státech liší a může být písemné anebo ústní podobě; pokud však odsouzená osoba vyjádří své stanovisko ústně, obvykle se pořizuje písemný záznam. V jedné zprávě bylo poznamenáno, že v praxi může být často obtížné zkontrolovat informace získané od odsouzené osoby (rozhovory s rodinou, sousedy, zaměstnavatelem).

Stanovisko odsouzené osoby hraje významnou roli při rozhodování o tom, zda vydat osvědčení či nikoli. Toto stanovisko se obvykle společně s dalšími aspekty případy a právními požadavky náležitě zohlední, i když pro rozhodnutí o předání není rozhodující.

V souladu s čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV je nutné získat souhlas odsouzené osoby, s výjimkou případů uvedených v čl. 6 odst. 2, a to pokud je osoba způsobilá k předání občanem členského státu, do něhož by byla předána, nebo na základě příkazu k vypovězení, nebo pokud tato osoba uprchla nebo se navrátila do tohoto členského státu, přičemž je ve vydávajícím členském státě stíhána nebo odsouzena. V jednom členském státě se v případech, kdy odsouzená osoba požádá o zahájení řízení o postoupení osvědčení jinému členskému státu, předpokládá, že souhlas s předáním je nedílnou součástí takové žádosti. Hodnotící tým vyjádřil názor, že tento postup zřejmě nebere v úvahu skutečnost, že rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV vyžaduje, aby odsouzené osoby výslovně udělily souhlas a byly informovány o právních důsledcích takového souhlasu.

V některých zprávách bylo zdůrazněno, že v případech, kdy má být odsouzená osoba vypovězena do členského státu státní příslušnosti na základě příkazu k vyhoštění nebo vypovězení, jakmile bude propuštěna z výkonu trestu, se osvědčení postoupí členskému státu státní příslušnosti bez ohledu na to, zda odsouzená osoba s předáním souhlasí či nikoli.

Příslušné vydávající orgány musí v souladu s čl. 6 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV vyrozumět odsouzenou osobu v jazyce, kterému tato osoba rozumí, že se rozhodly postoupit rozsudek společně s osvědčením vykonávajícímu členskému státu, přičemž k tomu použijí jednotný formulář obsažený v příloze II uvedeného rámcového rozhodnutí. Nachází-li se odsouzená osoba v době vydání uvedeného rozhodnutí ve vykonávajícím členském státě, zašle se tento formulář vykonávajícímu členskému státu, který je povinen ji patřičně informovat.

Ačkoli rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV nestanoví k napadení rozhodnutí o předání výkonu trestu opravné prostředky, některé členské státy takovou možnost ve svém vnitrostátním právu stanoví.

4.4.2 Situace ve vykonávajícím členském státě

Pokud se odsouzená osoba nenachází ve vykonávajícím členském státě, ledaže již byla vyslechnuta ve vydávajícím státě, vykonávající stát se nejčastěji spoléhá na to, že vydávající stát poskytne písemně stanovisko odsouzené osoby a, je-li vyžadován, její souhlas s navrhovaným předáním. Několik vykonávajících členských států však přímo písemně žádá o stanovisko a souhlas odsouzené osoby.

Nachází-li se odsouzená osoba ve vykonávajícím členském státě, mají všechny členské státy procesní opatření pro získání stanoviska odsouzené osoby a, je-li vyžadován, jejího souhlasu s předáním. Ve většině členských států bude odsouzená osoba nebo osoby, které jim pomáhají nebo je zastupují, jestliže se jedná o osoby nezletilé nebo osoby pod právní ochranou, předvolány k soudnímu jednání, aby vyjádřily stanovisko a na požádání udělily souhlas. Bude jim nápomocen právník a v případě potřeby tlumočník. V některých jiných členských státech je tento postup prováděn písemně.

Bez ohledu na to, zda členský stát jedná jako vydávající nebo vykonávající členský stát, musí tuto osobu informovat o všech soudních rozhodnutích příslušného orgánu prostřednictvím formuláře uvedeného v příloze II rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV. Jestliže se osoba ještě nachází ve vydávajícím státě, vykonávající orgány jí rozhodnutí zašlou prostřednictvím příslušného orgánu tohoto státu nebo přímo. Přílohu II rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV členské státy široce využívají.

V několika zprávách se uvádí, že rozhodnutí o uznání a výkonu trestu odnětí svobody vykonávajícím členským státem lze napadnout podáním opravného prostředku.

DOPORUČENÍ

- *Všechny členské státy se vyzývají, aby zajistily, aby jejich příslušné orgány jednoduchým a přístupným způsobem informovaly odsouzenou osobu o možnosti vykonat trest v souladu s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV v jiném členském státě, o příslušném postupu pro předání a jeho právních důsledcích.*
- *Všem členským státům se doporučuje, aby zajistily, aby příslušné informace ohledně předání za účelem výkonu trestu v jiném členském státě byly osobě způsobilé k takovému předání poskytnuty písemně prostřednictvím formuláře nebo letáku dostupného nejlépe ve všech úředních jazycích EU, tak aby byly tyto informace pro dotčenou osobu srozumitelné.*

4.5 Přeměna trestu a částečné uznání

Druh a délka trestů odnětí svobody se v jednotlivých členských státech značně liší. Z tohoto důvodu může uznání a výkon trestu odnětí svobody v jiném členském státě podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV zahrnovat přeměnu nebo částečné uznání trestu, jak je stanoveno v člancích 8 a 10 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

Na základě výsledku devátého kola vzájemných hodnocení lze předpokládat, že ve většině členských států otázka částečného uznání a přeměny trestu nevyvolává při uplatňování rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV nebo zásady vzájemného uznávání žádné zásadní problémy a nepředstavuje překážku pro jejich podpůrnou úlohu v justiční spolupráci v trestních věcech v celé EU. Hodnocení však upozornilo na některé otázky ke zvážení, jak je popsáno níže.

4.5.1 Přeměna trestu

Je zapotřebí poznamenat, že systém rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV je založen na zásadě vzájemného uznávání, a čl. 8 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV tudíž v zásadě stanoví pokračování trestu, pokud jde o jeho druh a délku, tak jak byl uložen ve státě, ve kterém byl rozsudek vynesен. Jako výjimku z tohoto pravidla stanoví čl. 8 odst. 2 a 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV přeměnu trestu ve dvou konkrétních situacích:

- v souladu s čl. 8 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, je-li trest neslučitelný s právním systémem vykonávajícího členského státu z hlediska délky, protože překračuje horní hranici trestu stanovenou podle tehdy platného práva za obdobné trestné činy. Vykonávající členský stát může rozhodnout o přeměně trestu tak, že uloží nejvyšší trest, který jeho vlastní právní systém umožňuje;

- v souladu s čl. 8 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, je-li trest neslučitelný s právním systémem vykonávajícího členského státu z hlediska druhu, může jej příslušný vykonávající orgán přeměnit na trest nebo opatření, které co nejvíce odpovídá trestu odnětí svobody uloženému ve vydávajícím členském státě. Trestní sankce spojená se zbavením osobní svobody nesmí být přeměněna na pokutu nebo jiný peněžitý trest.

V takových případech musí vykonávající orgány posoudit, co představuje „obdobný trestný čin“ ve smyslu článku 8 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, s cílem identifikovat trestný čin srovnatelný s trestným činem, který se svými objektivními i subjektivními znaky podobá trestnému činu spáchanému ve vydávajícím členském státě, za který by teoreticky mohl být uložen trest ve srovnatelné situaci v jeho vlastním trestněprávním systému.

V rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV není pojem „obdobný trestný čin“ ani definován ani není upřesněno, která závazná trestněprávní ustanovení by se měla použít, pokud jde o stanovení trestu, a v tomto ohledu rozhodnutí odkazuje pouze na právo vykonávajícího státu. Jeden z týmů odborníků zdůraznil, že různé členské státy volí různé způsoby výkladu pojmu „obdobný trestný čin“. Některé členské státy přeměňují tresty na obecný maximální trest odnětí svobody podle svých právních předpisů, zatímco jiné je přeměňují na maximální trest pro soubor obdobných trestných činů.

Ve všech případech se musí provést právní analýza, aby bylo možné zjistit shodu mezi skutkovými okolnostmi zakládajícími trestný čin a trestněprávní kvalifikací podle vnitrostátního práva vykonávajícího státu.

Z hodnocení vyplynulo, že členské státy, pokud jednají jako vykonávající členské státy, posuzují, co může představovat „obdobný trestný čin“ podle článku 8 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, za použití podobných kritérií, jako jsou znaky skutkové podstaty trestného činu, druh trestného činu a délka trestu, skutečnosti případu popsané v osvědčení a právní kvalifikace trestného činu podle vydávajícího státu.

Zdá se však, že pojem „obdobný trestný čin“ uvedený v čl. 8 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV může působit obtíže, pokud informace týkající se trestného činu obsažené v osvědčení (oddíl h)) nejsou v souladu s rozsudkem nebo popis v osvědčení nebo skutečnosti popsané v osvědčení jsou nejasné nebo nedostatečné pro stanovení rovnocenné kvalifikace skutečností. Vykonávající stát může v těchto případech požádat vydávající členský stát o dodatečné informace nebo kopii rozsudku.

V některých hodnotících zprávách se uvádí, že může být užitečná předchozí konzultace mezi vydávajícími a vykonávajícími orgány, aby se zabránilo zpětvzetí osvědčení z důvodu požadavků na přeměnu ve vykonávajícím členském státě v kterékoli fázi řízení (uznání příslušného soudního rozhodnutí, jeho výkon nebo jeho zaslání k výkonu do jiného členského státu) na základě rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

V některých zprávách se uvádělo, že přeměna trestů, které ukládají psychiatrickou nebo zdravotní péči zahrnující zbavení osobní svobody, ale nepředstavují běžný trest odnětí svobody, je často problematická, a to v důsledku rozdílů mezi vnitrostátními systémy, pokud jde o příslušné orgány, povinnou povahu psychiatrické léčby nebo délku trvání pobytu v zařízení.

V některých zprávách bylo zdůrazněno, že mohou vyvstat problémy v souvislosti s výpočtem zbývajících částí trestu, která má být vykonána, neboť jednotlivé právní systémy jsou různé a jejich metody výpočtu se mohou lišit. Některé členské státy vypočítávají odnětí svobody v letech a měsících, zatímco jiné ve dnech; to ztěžuje výpočet přesné délky trestu nebo zbývajících částí trestu, která má být vykonána. V takových případech mohou být od vydávajících orgánů požadovány dodatečné informace. Navzdory uvedeným obtížím zůstává odmítnutí z těchto důvodů výjimečné.

Kromě problémů zmíněných výše většina členských států nenahlásila žádné další praktické problémy v této oblasti. Některé členské státy se totiž ani nesetkaly s nutností trest přeměnit, protože jeho délka nebo druh byly neslučitelné s jeho vlastním vnitrostátním právem, nebo se s takovými situacemi setkaly jen v omezeném počtu případů. Většina členských států se jen zřídka setkává s případy, kdy jsou osvědčení vzata zpět z důvodu příliš mírného trestu.

4.5.2 Částečné uznání

Článek 10 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV stanoví, že pokud příslušný orgán vykonávajícího členského státu považuje za vhodné rozhodnout o částečném uznání rozsudku nebo výkonu trestu, může předtím, než rozhodne o odmítnutí rozsudku a výkonu trestu jako celku, konzultovat příslušný orgán vydávajícího členského státu za účelem dosažení dohody. Příslušné vydávající a vykonávající orgány se mohou v jednotlivých případech dohodnout na částečném uznání rozsudku a výkonu trestu, pokud to nezpůsobí prodloužení trestu.

Pokud nedojde k dohodě, která vydávajícímu orgánu vyhovuje, může vydávající orgán přijmout konečné rozhodnutí o zpětvzetí osvědčení, pokud se domnívá, že by trest nebyl řádně vykonán.

V devátém kole hodnocení se ukázalo, že ve většině členských států k částečnému uznání nedochází často. Pouze několik členských států oznámilo situace, kdy byly tresty uložené vydávajícím členským státem částečně uznány. Navzdory tomu, že chybí praktické zkušenosti v této oblasti, zdá se, že odborníci z praxe o postupu podle článku 10 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV vědí, včetně případné konzultace s příslušnými orgány vydávajícího členského státu a potřeby dohodnout se s těmito orgány na podmínkách částečného uznání a výkonu za předpokladu, že to nezpůsobí prodloužení trestu.

Vnitrostátní právní předpisy ani jiné formální akty obvykle nestanoví konkrétní kritéria pro rozhodnutí, zda uznat rozsudek a vykonat trest pouze částečně, konkrétně pro posouzení, zda je to možné či nikoli, co by mělo být pro tento účel zohledněno, nebo v jakých případech by justiční orgány měly či neměly vzít osvědčení zpět. Toto posouzení je především ponecháno na uvážení příslušného orgánu.

Částečné uznání rozsudků se často uplatňuje v případech, kdy byla osoba odsouzena za více souběžných trestných činů, o činu se rozhoduje samostatně a podmínky jsou splněny pouze pro některé trestné činy, přičemž jeden nebo více trestných činů nejsou ve vykonávajícím státě trestné. To může nastat zejména u trestných činů (např. finančních trestných činů, trestných činů týkajících se drog, dopravních přestupků atd.), které v některých členských státech spadají do pravomoci správních orgánů.

Aby bylo možné posoudit, zda je částečné uznání ve vykonávajícím státě přijatelné, nebo zda by mělo být vzato osvědčení zpět, je důležité, aby vydávající stát zjistil míru snížení trestu po částečném uznání. Jak bylo zdůrazněno v některých zprávách, ve výjimečných případech, je-li toto snížení považováno za významné, může částečné uznání vést ke zpětvzetí osvědčení.

Několik členských států poukázalo na určité obtíže vyplývající z rozdílů mezi právními systémy. Upozornily především na neslučitelnost některých opatření s právem vykonávajícího státu, na různá kritéria a metody používané jednotlivými členskými státy pro výpočet konečného trestu a na zásadu sčítání uložených trestů. K tomu může dojít, pokud se jeden ze základních trestů vztahuje k jednání, které není ve vykonávajícím státě trestné a může být obtížné následně určit, která část trestu byla za tento konkrétní trestný čin uložena, a proto mohou být požadovány podrobné informace o určení trestu uloženého za více trestných činů.

Většina členských států se v konzultačním procesu stanoveném podle čl. 10 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV nesetkala s žádnými významnými obtížemi; mezi vydávajícím a vykonávajícím státem je často dosaženo dohody o částečném uznání rozsudku a výkonu trestu. Pokud však v tomto procesu vyvstanou obtíže, lze je vyřešit s pomocí Eurojustu nebo kontaktních míst EJS jako zprostředkovatelů.

DOPORUČENÍ

- *Pokud jednají jako vydávající a vykonávající stát, členské státy se vyzývají, aby v případech, kdy není úplné uznání trestu podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV možné, zajistily, aby jejich příslušné orgány vedly konzultace na základě čl. 10 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí za účelem dosažení dohody, pokud jde o možnost částečného uznání rozsudku a výkonu trestu, jelikož to může usnadnit vzájemné uznávání.*
- *Členské státy se vyzývají, aby zajistily, aby jejich příslušné orgány jednající jako vydávající orgány v řízeních podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV při vyplňování oddílu h) osvědčení vypracovaly popis skutečností, který je co nejúplnější a nejpresnější, s cílem případně doplnit informace obsažené v rozsudku, tak aby se zabránilo obtížím při posuzování trestného činu vykonávajícími orgány.*

4.6 Problémy spojené s překladem

Podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV jsou dokumenty, jež mají být předloženy vykonávajícímu členskému státu za účelem uznání rozsudku a výkonu trestu, následující: kopie osvědčení, kopie rozsudku a překlad osvědčení do úředního jazyka nebo úředních jazyků vykonávajícího členského státu, nebo případně do úředního jazyka Unie, který daný členský stát přijímá.

Podle čl. 23 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV se v zásadě nevyžaduje žádný překlad rozsudku; v důsledku toho právní předpisy několika členských států nevyžadují překlad rozsudku.

Podle odstavce 3 tohoto ustanovení pouze ty členské státy, které u generálního sekretariátu Rady uložily prohlášení, mohou jako vykonávající státy požádat, pokud shledávají obsah osvědčení nedostatečným pro rozhodnutí o uznání a výkonu trestu, aby byl rozsudek nebo jeho podstatné části doplněny překladem do jejich úředního jazyka. Členské státy, které takové oznámení neučinily, mohou v případě, že je překlad nutný (tj. u složitějších rozsudků), jej pořídit samy, aniž by se obracely na vydávající členský stát.

V takových případech, ačkoli vydávající stát překlad rozsudku nepožadoval, se jedná o požadavek předpisů o trestním řízení některých členských států, aby se v soudním řízení používal úřední jazyk. Proto v praxi příslušné orgány některých členských států považují překlad rozsudku za žádoucí a často jej požadují, nebo jej nechávají přeložit na vlastní náklady, pokud překlad neobdrží od vydávajícího členského státu.

Úplný překlad rozsudku může být považován za nezbytný v případech, kdy se obsah osvědčení jeví jako nedostačující pro rozhodnutí o výkonu trestu, a je nutné podrobnější posouzení případných důvodů pro odmítnutí nebo potřeby přeměny trestu. Některé členské státy kromě toho požadují také překlad všech podpůrných dokumentů.

V takových případech mohou proběhnout konzultace mezi příslušnými orgány obou členských států, jejichž výsledkem může být kompromis, který zohledňuje odlišné právní předpisy v druhém členském státě. Vydávající členský stát může být požádán, aby poskytl překlad pouze relevantních částí rozsudku (tj. posouzení trestných činů a posouzení soudu, pokud jde o volbu a délku trestu), nebo aby předložil shrnutí rozsudku spíše než úplný rozsudek, jelikož překlad celých rozsudků je obvykle nákladný a časově náročný. Těmito opatřeními lze ušetřit čas a vyhnout se zbytečnému vynakládání zdrojů.

Je zjevné, že pokud k žádosti o překlad rozhodnutí o trestu a případně podpůrných dokumentů dojde, některé členské státy často nedodržují stanovené lhůty, což vede k odkládání rozhodnutí o uznání a výkonu rozsudku.

Několik členských států pravidelně překlad rozsudku a dalších dokumentů do svého jazyka nevyžaduje anebo jej přijímají v angličtině, což je podle týmů odborníků správný postup.

Několik členských států obvykle postupuje vykonávajícímu členskému státu rozsudek a osvědčení přeložené do jazyka, který daný členský stát přijímá, ačkoli to není vyžadováno a nezávisle na konkrétní žádosti, což rovněž představuje vhodný způsob, jak řízení usnadnit a urychlit.

V některých případech, pokud není obdrženo osvědčení přeloženo nebo není poskytnut překlad rozhodnutí nebo jeho podstatných částí a obsah těchto dokumentů není pro rozhodnutí dostačující, mohou příslušné orgány vykonávajícího státu uznání rozsudku jiného členského státu, který ukládá trest odnětí svobody, odmítnout a řízení je ukončeno.

DOPORUČENÍ

- *Pokud podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV jednají jako vykonávající členský stát, měly by členské státy zajistit, aby jejich příslušné orgány omezily žádosti o překlad celých rozsudků na případy, kdy shledají obsah osvědčení nedostatečným pro rozhodnutí o výkonu trestu, a aby případně po konzultaci s příslušnými orgány vydávajícího státu posoudily, zda by bylo postačující překládat v souladu s čl. 23 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV pouze podstatné části rozsudků.*

4.7 Lhůty

Pro několik členských států, pokud jednají jako vykonávající státy, je obtížné dodržet při rozhodování o uznání rozsudku a výkonu trestu lhůtu 90 dnů stanovenou v čl. 12 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

Z devátého kola vzájemných hodnocení vyplynulo, že výzvy související se včasnými odpověďmi příslušných vykonávajících orgánů vyvstávají obzvláště tehdy, když v osvědčení chybí informace nebo je zapotřebí objasnit určité aspekty (které se většinou týkají uloženého trestu, chybějících dokumentů, neúplných údajů totožnosti odsouzené osoby atd.) nebo je potřebný překlad dokumentů. Tyto problémy často způsobí prodlení a lhůty stanovené v čl. 12 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV nemusí být dodrženy.

To může hrát roli obzvláště v případech, kdy se osvědčení týká několika rozsudků nebo kdy rozsudek pokrývá několik trestných činů, takže celý proces bude trvat déle z důvodu počtu zúčastněných orgánů a samostatných odvolání, která lze podat. To nemusí představovat zvláštní problém v některých členských státech, kde jsou lhůty pro podání opravného prostředku poměrně krátké. Potíže s dodržením lhůt mohou nastat i tehdy, kdy je nutné přistoupit k přeměně trestu.

Pokud nelze lhůtu stanovenou v čl. 12 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV dodržet, měly by vykonávající členské státy neprodleně uvědomit vydávající členský stát s uvedením důvodů nedodržení stanovených lhůt a odhadované doby, která bude zapotřebí k přijetí konečného rozhodnutí, avšak v praxi tak ne všechny členské státy činí.

Podle výstupu devátého kola vzájemných hodnocení to v některých případech vedlo k zpětvzetí osvědčení na základě hrozícího (podmíněného) propuštění odsouzené osoby, nebo z důvodu, že odsouzená osoba již propuštěna byla.

DOPORUČENÍ

- *Pokud jednají jako vydávající a vykonávající stát, členské státy by měly v rozhodovacím procesu vyvinout maximální úsilí o to, aby byly navzdory složitosti řízení dodrženy lhůty stanovené v rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV. Pokud jednají jako vystavující stát, členským státům se za tímto účelem doporučuje, aby poskytovaly požadované doplňující informace včas, a zabránily tak zbytečnému prodlení.*
- *Pokud jednají jako vykonávající členský stát, členským státům se doporučuje, aby v případě, že nemohou splnit žádost ve lhůtě stanovené v rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV, uvědomily vydávající justiční orgán s uvedením důvodů prodlení a odhadované doby, která bude zapotřebí k přijetí konečného rozhodnutí.*

Zvládnout funkční vztah a doplňkovost mezi čl. 4 odst. 6 a čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV na jedné straně a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV na straně druhé je poměrně složité, zejména ve členských státech, v nichž je pravomoc ohledně těchto dvou nástrojů rozdělená mezi různé orgány, jak je tomu ve většině členských států. Ve většině členských států neexistuje žádné konkrétní memorandum o porozumění mezi těmito orgány; odborníci některým členským státům doporučili, aby vypracovaly pokyny vymezující, jak by měla být tato spolupráce organizována.

Pouze v několika málo členských státech v případech rozhodují o uznání rozsudku v rámci stejného řízení v případech, kdy se použije čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, stejné orgány.

V případech, kdy je výkon EZR odmítnut podle čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV nebo podřízen podmínkám podle čl. 5 odst. 3 uvedeného rámcového rozhodnutí, nemusí být snadné rozhodnout, zda zachovat EZR, nebo vydat osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

Pouze málo členských států vydalo pokyny nebo informativní přehledy vysvětlující odborníkům z praxe okolnosti, za kterých by měl být rozsudek vykonán prostřednictvím předání dotyčné osoby, nebo uznáním rozsudku; to považovali odborníci za osvědčený postup.

Ve většině členských států nejsou v právních předpisech nebo ve správních pokynech uvedena žádná konkrétní kritéria pro posouzení, zda by měl být vydán EZR nebo osvědčení na základě rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, nicméně v některých případech jsou tato kritéria náležitě určena. Volbu činí odborníci z praxe na základě konkrétního případu. Každopádně pokud není známo místo pobytu odsouzené osoby, je obvykle vydán EZR.

Mezi kritérii pro volbu vhodného právního nástroje pro vzájemné uznávání některé orgány členských států uvedly možnosti pro skutečný výkon trestu, občanství a místo pobytu odsouzené osoby, vazby mezi danou osobou a vykonávajícím státem a možnosti pro usnadnění společenské rehabilitace a integrace, jakož i potřebu zabránění beztrestnosti.

Vzhledem ke komplexnosti rozhodnutí odmítnout předání na základě čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV zdůraznily některé týmy odborníků, že je zapotřebí, aby vystavující orgány důkladně a pečlivě zvážily, zda vydat EZR nebo osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, aby dosáhly rovnováhy mezi potřebou výkonu trestu a potřebou zajistit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby a přiřadily příslušným kritériím odpovídající váhu. V některých zprávách bylo zdůrazněno, že při rozhodování o tom, který nástroj uplatnit, může být užitečná komunikace a konzultace s příslušnými orgány jiných členských států. V případě potřeby lze pro usnadnění těchto konzultací rovněž zvážit pomoc ze strany Eurojustu nebo kontaktních míst EJS. V jedné hodnotící zprávě bylo za osvědčený postup označeno konání dvoustranných setkání s příslušnými orgány jiného členského státu s cílem vypracovat ujednání ohledně možné přeměny řízení o EZR na řízení o uznání rozsudku podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

Některé členské státy odmítají předání podle čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV před nabytím právní moci rozhodnutí o vzájemném uznání rozsudku nebo příkazu ukládajícího trest, aniž by zaručovaly výkon trestu. Hodnotící týmy měly za to, že tato praxe by měla být změněna s ohledem na článek 25 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, jak je vykládán SDEU.

V případech podle čl. 4 odst. 6 a čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV neexistuje mezi členskými státy běžná praxe, co se týče vydávání či vyžadování osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV.

Některé členské státy totiž na základě čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV vždy vyžadují vydání osvědčení v souladu s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV s cílem stanovit právní základ pro výkon trestu uloženého jiným členským státem. Někteří odborníci z praxe vyjádřili názor, že osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV poskytuje více záruk než „přímý“ výkon bez osvědčení, přestože tento postup může zpozdit výkon rozsudku.

V jedné zprávě je rovněž zdůrazněno, že osvědčení obsahuje velmi hodnotné informace, které mohou být následně vyžádány od orgánu, který vydal rozsudek stanovící odsouzení, a to s ohledem na další řízení, např. délku vazby, pokud byla osoba v průběhu řízení ve vazbě, právní ustanovení, to, zda stát odsouzení vyžaduje poskytnutí informací ohledně podmíněného propuštění atd. SDEU v současnosti projednává věc týkající se této otázky (C-179/22).

Jiné členské státy po odmítnutí předání přímo vykonávají rozsudek vykonávajícího členského státu na základě informací obsažených v EZR, zejména v případech, kdy je vyžádaná osoba státním příslušníkem vystavujícího členského státu nebo v něm má oprávněný pobyt. V těchto případech se má za to, že uznání a výkon rozsudku vyplývají automaticky z odmítnutí předání.

I přestože z čistě praktického hlediska tento přístup zajišťuje rychlý výkon trestu, v rámci devátého kola vzájemných hodnocení některé hodnotící týmy i někteří odborníci z praxe v hodnocených členských státech tuto možnost nehodnotili kladně, přičemž mimo jiné zdůraznili, že zbavuje vydávající orgány, které si nemusejí přát, aby byl trest vykonán ve vykonávajícím státě, jejich pravomoci rozhodnout, zda osvědčení vezmou zpět, jak je stanoveno v rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV.

V těchto případech bylo doporučeno, aby vykonávající orgány požadovaly a obdržely osvědčení od vydávajícího orgánu před převzetím trestu odnětí svobody. Mělo by ovšem být rovněž zdůrazněno, že – jak bylo zdůrazněno v některých zprávách – takový postup vylučuje nebezpečí skrývání se či útěku vyžádané osoby, což přispívá k zabránění beztrestnosti.

Jedna zpráva měla za to, že tyto rozdíly mohou vyplývat z určité úrovně nejednoznačnosti rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV v této věci. Článek 25 stanoví, že aniž je dotčeno rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV, použijí se ustanovení rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, jsou-li slučitelná s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV, obdobně na výkon trestů v případech, kdy se členský stát zavázal provést výkon trestu v případech podle čl. 4 odst. 6 uvedeného rámcového rozhodnutí, nebo v případech, kdy je předání podmíněno tím, že daná osoba bude následně vrácena (čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV). Na základě formulace „(A)niž je dotčeno rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV“ a poté „jsou-li [jeho ustanovení] slučitelná s [rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV]“ bylo shledáno, že se jeví, že by mělo mít přednost rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV. V tomtéž právním textu však 12. bod odůvodnění uvádí, že „by vykonávající stát mohl [...] ověřit existenci důvodů pro odmítnutí uznání a výkonu podle článku 9 tohoto rámcového rozhodnutí“. Tato právní nejistota se odráží v lišící se praxi a vnitrostátních právních předpisech členských států.

Rovněž je třeba poznamenat, že judikatura ve věci *Poplawski* I a II uvádějící, že vykonávající stát musí zaručit účinné splnění výkonu předání, není napříč EU vykládána a uplatňována jednotně.

V rámci devátého kola vzájemných hodnocení byla jak odborníky z praxe v hodnocených členských státech i týmy odborníků zdůrazněna potřeba vyjasnění na úrovni EU, pokud jde o dopady kombinovaného uplatňování čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV a rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, zejména co se týče toho, zda je či není možné přímo vykonat trest poté, co bylo odmítnuto předání na základě informací obsažených v EZR bez osvědčení.

Pokud bylo dohodnuto předání se zárukou vrácení na základě čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, zdá se, že většina členských států se může shodnout na potřebě vydat osvědčení poté, co byla vyžádaná osoba odsouzena ve vystavujícím státě.

Další relevantní otázkou ohledně kombinovaného uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV a rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV je otázka, co se děje se zadrženou osobou mezi odmítnutím předání a uznáním trestu odnětí svobody.

Pro členské státy, které trest přímo vykonávají, není tato otázka relevantní. Jiné členské státy odkládají své rozhodnutí o předání, zatímco čekají na doručení osvědčení; v těchto případech nastává časová prodleva, během níž by mohlo dojít k případnému skrývání se či útěku dané osoby. Některé z těchto členských států během čekání, až vydávající stát vydá osvědčení, drží vyžádanou osobu ve vazbě na základě předběžného zatčení podle článku 14 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV. V rámci hodnocení bylo zdůrazněno, že takový přístup vylučuje možnost skrývání se či útěku vyžádané osoby, než bude uznán trest odnětí svobody, a tak podporuje vzájemnou důvěru.

V jiných členských státech se takové předběžné zatčení neuplatňuje. V tom případě odborníci doporučili, aby vnitrostátní orgány využívaly článek 14 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, je-li předání podle EZR pro účely výkonu trestu odmítnuto, s cílem vyloučit jakékoli riziko beztrestnosti.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby zajistily, že před vydáním EZR pro účely výkonu trestu příslušné justiční orgány důkladně ověří, zda by nebylo vhodnější řídit se postupy stanovenými v rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV.*
- *Doporučuje se, aby členské státy využívaly předběžné zatčení, jak je stanoveno v článku 14 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, je-li předání podle EZR pro účely výkonu trestu odmítnuto, s cílem vyloučit jakékoli riziko beztrestnosti.*
- *Eurojust společně s EJS se vyzývají, aby poskytly pokyny ohledně funkčního vztahu a doplňkovosti mezi čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV a dopadů a možných problémů s jejich kombinovaným uplatňováním, s cílem vnést do praxe členských států více soudržnosti, a to v závislosti na výsledku ve věci C-179/22 projednávané Soudním dvorem Evropské unie.*

6.1 Nízká míra uplatňování

Míra uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV o předávání jiných trestů než trestů odnětí svobody a 2009/829/SVV o evropském příkazu k výkonu dohledu je napříč EU poměrně nízká.

Na základě devátého kola vzájemných hodnocení se zdá, že důvody pro nedostatečné uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV nespočívají v tom, jak byla tato rámcová rozhodnutí provedena ve vnitrostátním právu. Většina odborníků z praxe, kteří byli v rámci tohoto kola vzájemných hodnocení dotázáni, obvykle považuje vnitrostátní prováděcí právní předpisy za komplexní a srozumitelné.

Důvody málo častého využívání rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV se zdají být mnohostranné a spojené s koexistencí několika faktorů. Některé z těchto faktorů byly identifikovány již před určitou dobou v rámci diskusí mezi odborníky z praxe ze všech členských států pod záštitou EJS (dokument ST 14754/18). Hlavní body, na něž bylo poukázáno, spočívaly v tom, že tyto nástroje nejsou mezi odborníky z praxe v EU obecně známy, což vede k nedostatku zkušeností a k prodlení při jejich výkonu. Dalším problémem byly obtíže při určení příslušného orgánu, na který se v jiných členských státech obrátit.

Toto kolo vzájemných hodnocení poskytlo příležitost podrobně se zabývat těmito a dalšími okolnostmi, které vedly k ojedinělému využívání rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, a určit možné cesty pro zlepšení této situace. Některé otázky a výzvy společné oběma rámcovým rozhodnutím jsou řešeny v této podkapitole, zatímco jiné, které jsou specifické pro každý právní nástroj, jsou řešeny v následujících podkapitolách.

Vedle skutečnosti, že tyto nástroje jsou poměrně nedávnými doplněními, hodnocení zdůraznilo, že opakujícím se problémem je nedostatečné povědomí o rámcových rozhodnutích 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, jejich nedostatečná znalost a zkušenosti s nimi mezi odborníky z praxe ve členských státech, nejen mezi soudci a státními zástupci, ale i probačními službami a obhájci, kteří by měli být v této oblasti klíčovými hráči. Dalším problémem je nedostatečná odborná příprava v oblasti těchto nástrojů.

Tyto nedostatky jsou společné pro většinu členských států a jasně ukazují, že jsou zapotřebí iniciativy na podporu znalostí a využívání rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV mezi všemi příslušnými zúčastněnými stranami zapojenými do jejich uplatňování, a to zajištěním odborného vzdělávání a výměny informací a osvědčených postupů mezi odborníky z praxe na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Dále by bylo užitečné poskytnout odborníkům z praxe příručky pro praktické provádění těchto nástrojů jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni, neboť neexistence specifických vnitrostátních procesních pokynů může vést k jisté zdrženlivosti mezi soudci, pokud jde o využívání těchto právních nástrojů.

Bylo konstatováno, že velmi omezené využívání rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV je rovněž zapříčiněno délkou a složitostí souvisejících postupů. V důsledku toho justiční orgány nejčastěji volí jednodušší řešení, místo aby využívaly složité a časově náročné mechanismy. Proto by podle názoru některých odborníků z praxe mohlo být možným opatřením na úrovni EU za účelem podpory jejich většího využívání zjednodušení těchto postupů.

Kromě toho odborníci z praxe poukázali na to, že existuje omezený počet případů, kdy by bylo vhodné nebo účelné tyto nástroje využívat. Je tomu tak již proto, že se zdá, že se vyskytuje poměrně nízký počet případů s relevantními přeshraničními dopady.

Významná překážka využívání rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, která byla jasně identifikována v tomto kole hodnocení, spočívá ve značných rozdílech mezi vnitrostátními systémy, pokud jde o povahu a dobu trvání platných probačních opatření, alternativních trestů a opatření dohledu. Opatření, na něž se tato rámcová rozhodnutí vztahují, nemusí v jurisdikcích některých členských států vůbec existovat. Kromě toho jsou informace poskytnuté vydávajícím státem někdy neúplné nebo osvědčení není vykonávajícím orgánům zasláno.

V tomto kole hodnocení bylo jasně zjištěno, že rozdíly mezi vnitrostátními právními systémy ztěžují přenesení těchto opatření do jiného členského státu. Znalosti jiných soudních systémů a vnitrostátních postupů, pokud jde o opatření před zahájením soudního řízení a po tomto řízení, nejsou mezi odborníky z praxe v členských státech rozšířeny, což může mít dopad na vzájemnou důvěru mezi příslušnými justičními orgány, jež je předpokladem pro řádné fungování vzájemného uznávání, a to i na základě rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV.

V rámci tohoto kola vzájemných hodnocení bylo zdůrazněno, že za účelem nápravy těchto problémů by bylo velmi užitečné mít k dispozici jednotný zdroj informací o nevazebních opatřeních v právních systémech všech členských států, například na internetových stránkách EJS. Rovněž bylo zdůrazněno, že s cílem usnadnit uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV by členské státy měly aktualizovat informace na internetových stránkách EJS (Atlas EJS) o příslušných orgánech, které se zabývají výše uvedenými nástroji vzájemného uznávání, a umožnit tak účinný přímý kontakt mezi příslušnými orgány.

Dalším společným problémem, který se týká rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, je nedostatečné povědomí mezi osobami způsobilými k opatřením stanoveným těmito právními nástroji o možnostech, které nabízejí. Proto bylo doporučeno, aby příslušné vnitrostátní orgány poskytovaly informace o těchto možnostech stíhaným nebo odsouzeným osobám v průběhu slyšení nebo řízení účinnějším způsobem. V jedné zprávě bylo zdůrazněno, že by se mohla konat pravidelná setkání soudců, státních zástupců a dalších zúčastněných orgánů s cílem identifikovat případy, kdy by bylo možné uplatnit rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV v rané fázi řízení, a koordinovat jejich činnost na vnitrostátní úrovni. Totéž platí pro rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV.

6.2 Rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV

Ačkoli bylo zohledněno, že rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV, které je nástrojem vzájemného uznávání a jehož cílem je zlepšit vyhlídky na opětovné začlenění odsouzené osoby po skončení soudního řízení do společnosti, je poměrně nedávné, v tomto kole hodnocení se ukázalo, jak omezeně je využíváno.

Jak již bylo zdůrazněno výše, rozdíly mezi trestními systémy členských států, včetně strukturování alternativních trestů a probačních opatření, vedou k praktickým problémům. I když členské státy mohou poměrně jednoduše uznat tresty odnětí svobody, zdá se, že učinit tak u alternativních trestů a probačních opatření zahrnujících zvláštní druhy péče nebo zákazů, u nichž vykonávající orgán nemusí mít ve svém vnitrostátním systému obdobu, není vůbec snadné. V zájmu zlepšení znalostí odborníků z praxe a usnadnění předávání by proto mělo být shromážděno více informací o jiných trestech, než je trest odnětí svobody, uložených v různých členských státech, případně na internetových stránkách EJS, jak je uvedeno výše v předchozí podkapitole.

Navíc skutečnost, že existuje vícero vnitrostátních orgánů, které jsou příslušné pro provádění rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV, situaci rovněž činí složitější a vede k nejistotě, pokud jde o orgán, který by měl být kontaktován. Dále existují obtíže při identifikaci příslušných orgánů v Atlasu EJS, který, mimo jiné, v současnosti neobsahuje informace o probačních orgánech.

Navíc pokud je délka probačních opatření krátká, v době, kdy vydávající orgán učinil nezbytné kroky k přijetí opatření, již probační doba často uplynula nebo brzy uplyne; k rozhodnutí o uznání opatření může také dojít až po uplynutí probační doby.

Jak je zdůrazněno v jedné ze zpráv, účinná a včasná komunikace mezi příslušnými orgány členských států s cílem zajistit úspěšné a včasné předání dohledu nad probačními opatřeními nebo alternativními tresty v souladu s rámcovým rozhodnutím 2008/947/SVV je nanejvýš důležitá pro podporu uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci. Některé skupiny odborníků zjistily několik případů neefektivní komunikace mezi příslušnými orgány členských států, což vedlo k prodlení a nedodržení lhůt pro dokončení předání. Orgány jednoho členského státu navrhly, že kontakty mezi probačními službami zabývajících se rámcovým rozhodnutím 2008/947/SVV ze všech členských států mohly být posíleny na úrovni EU, neboť by to v případě potřeby usnadnilo konzultace a spolupráci v konkrétních situacích.

Kromě toho specifická oblast působnosti rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV, tj. probační opatření a alternativní tresty, vyžaduje zvláštní sledování odsouzených osob a dohled nad nimi. Účinné sledování vyžaduje velkou důvěru mezi příslušnými orgány různých členských států, a tudíž znalost jiných soudních systémů. Zdá se však, že v tomto ohledu existuje prostor pro zlepšení, neboť některé vnitrostátní justiční orgány dávají před přijetím přeshraničního dohledu přednost tomu, aby výkon trestu/opatření byl ponechán na odpovědnosti vlastních vnitrostátních orgánů, a to i na dálku, neboť se domnívají, že to zaručuje účinnější sledování opatření.

V zájmu většího zviditelnění rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV na úrovni EU navrhly některé zprávy vytvoření sítě složené z příslušných orgánů členských států s cílem sdílet zkušenosti a osvědčené postupy a nalézt společná řešení při využívání tohoto právního nástroje.

Jedním z kroků v tomto směru je projekt METIS, jehož cílem je mimo jiné podpořit využívání rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV vytvořením praktických nástrojů jak pro odborníky z praxe, tak pro odsouzené osoby a jejich advokáty. Členské státy zapojené do projektu METIS rovněž vypracovávají srovnávací tabulku probačních opatření. Někteří odborníci se domnívali, že tento projekt podpoří využívání tohoto nástroje vzájemného uznávání a obecněji posílí vzájemnou důvěru mezi členskými státy.

6.3 Rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV

Některé ze závěrů týkajících se rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV uvedených v předchozí podkapitole platí rovněž pro rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV. To je nástrojem vzájemného uznávání umožňujícím předávání opatření dohledu před zahájením soudního řízení do jiného členského státu s cílem zabránit nerovnostem mezi rezidenty a nerezidenty ve státě, v němž probíhá řízení, s přihlédnutím ke skutečnosti, že za podobných okolností jsou nerezidenti ve vazbě častěji než rezidenti.

Jedním vysvětlením neochoty mezi soudci uplatňovat rámcové rozhodnutí 2009/829/SVV jsou obtíže při určování případů, kdy by bylo účinné a vhodné vydat evropský příkaz k výkonu dohledu. Někteří odborníci členských států vyjádřili názor, že přidaná hodnota evropského příkazu k výkonu dohledu je sporná, neboť neodpovídá potřebám trestního řízení, konkrétně proto, že čas potřebný k provedení souvisejících postupů není slučitelný se lhůtami pro slyšení ohledně zajišťovací vazby. Rozhodnutí o vzetí osoby do zajišťovací vazby musí být přijato v krátké době a v takovém časovém rámci není možné vydat evropský příkaz k výkonu dohledu a obdržet odpověď od vykonávajícího členského státu.

Navíc příslušné členské státy často nejsou ochotny umožnit podezřelé/obviněné osobě opustit zemi, pokud její přítomnost bude třeba v průběhu trestního řízení, neboť mají za to, že vazba, a tudíž EZR, jsou nezbytné.

Někteří odborníci z praxe ze členských států vyjádřili názor, že pokud vyšetřování v rámci přípravného řízení může být uzavřeno poměrně rychle, nebylo by vhodné vydávat evropský příkaz k výkonu dohledu, neboť to by mohlo vedení dané věci zkomplikovat. Lepší možností pro rychlejší vyřešení určité trestní věci je dotyčnou osobu krátce zadržet v rámci předběžného zadržení, než ji propustit s tím, že se pro budoucí vyšetřování nebo soudní řízení vrátí.

Pokud jde o složitější a časově náročnější vyšetřování, někteří odborníci z praxe a týmy odborníků vyjádřili různé názory. Někteří odborníci z praxe mají za to, že v případě takových vyšetřování, kdy jsou podezřelí obvykle ve vazbě, by mohl evropský příkaz k výkonu dohledu ohrozit vyšetřování.

Jeden tým odborníků vyjádřil opačný názor, a sice že ve zdoluhavých trestních věcech by měly převážít přínosy rámcového rozhodnutí 2009/829/SVV (posílení presumpce nevinu a práva na svobodu).

Obecněji toto kolo hodnocení ukázalo, že určitá neochota používat evropský příkaz k výkonu dohledu je rovněž způsobena nejistotou vydávajících orgánů ohledně toho, jak účinně vykonávající orgány na opatření dohledu dohlížejí. Podle názoru některých odborníků z praxe se zdá, že interakce a komunikace mezi těmito orgány za účelem dohledu nad dodržováním uložených opatření se v praxi jeví poměrně obtížnou.

Dalším důvodem, který uvedly příslušné orgány jednoho členského státu pro zřídkaové využití rámcového rozhodnutí 2009/829/SVV, je, že vzhledem k nákladům na opatření dohledu není jejich využití v případech méně závažných trestných činů odůvodněné.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby přijaly vhodná opatření ke zvýšení povědomí odborníků z praxe o rámcových rozhodnutích 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, a aby v souladu s tím zahrnuly informace o těchto právních nástrojích do programů vzdělávání pro všechny příslušné zúčastněné strany a aby vypracovaly konkrétní pokyny pro usnadnění a podporu používání těchto nástrojů.*
- *Doporučuje se, aby Evropská komise přijala konkrétní nelegislativní opatření s cílem posílit uplatňování rámcových rozhodnutí Rady 2009/947/SVV o probaci a alternativních trestech a 2009/829/SVV o evropském příkazu k výkonu dohledu, a zohlednila přitom informace získané během tohoto kola vzájemných hodnocení.*

- *Evropská komise, případně ve spolupráci s EJS a Eurojustem, se vybízí, aby zvážila poskytnutí příruček EU odborníkům z praxe, jež by obsahovaly praktické pokyny ohledně uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV.*
- *S cílem usnadnit uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV se EJS ve spolupráci se členskými státy vyzývá, aby uváděla příslušné informace o všech vnitrostátních systémech a jiných trestech, než je trest odnětí svobody, které tyto systémy stanoví, jakož i aktuální informace o orgánech všech členských států, které jsou příslušné pro uplatňování těchto rámcových rozhodnutí, na svých internetových stránkách.*

7.1 Ústřední orgán a přímé kontakty

7.1.1 Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV

Podle čl. 7 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV může každý členský stát určit jeden nebo, dovoluje-li to jeho právní systém, více ústředních orgánů. Členské státy mohou, je-li to nezbytné kvůli organizaci jejich vnitřního soudního systému, učinit jeden nebo více ústředních orgánů odpovědnými za správní doručení a převzetí EZR a za veškerý další související úřední písemný styk.

Jeden členský stát určil jako ústřední orgány dva orgány. Pouze v několika členských státech nebyl určen žádný ústřední orgán ve smyslu čl. 7 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Z těch členských států, které určily ústřední orgán, většina z nich jmenovala své ministerstvo spravedlnosti a jen několik málo z nich určilo jiný vnitrostátní (justiční) orgán než ministerstvo spravedlnosti.

Téměř ve všech členských státech má ústřední orgán omezenou úlohu a zasahuje pouze tehdy, je-li o to požádán. Nezasahuje do vztahů mezi justičními orgány a neudrzuje kontakty s justičními orgány jiných členských států, ačkoli udržuje kontakty s ministerstvy spravedlnosti jiných členských států.

Ústřední orgán obvykle poskytuje pomoc vystavujícímu a vykonávajícímu justičnímu orgánu, zejména v nejsložitějších případech, například usnadněním komunikace s justičními orgány dotčených členských států nebo v případech obtíží, které nelze vyřešit přímo s příslušnými orgány jiných členských států, např. určením příslušného nebo ústředního orgánu, zasláním dokumentace nebo ověřením její pravosti. Často vytváří materiály na podporu příslušných orgánů (příručka, intranet, pokyny, oběžníky atd.) nebo zpracovává statistiky. V některých případech může rovněž provést kontrolu kvality před vydáním EZR.

V některých zprávách bylo uvedeno, že úloha ústředních orgánů při poskytování pomoci v řízení o EZR v poslední době klesá a využití jejich pomoci je nejčastěji omezeno na situace, kdy dotčená problematika otázka nemůže být vyřešena prostřednictvím přímých kontaktů mezi dotčenými justičními orgány. V některých případech byla tato změna výsledkem opatření přijatých v návaznosti na doporučení ve čtvrtém kole vzájemných hodnocení, zatímco v jiných případech může být důsledkem většího povědomí o oblasti působnosti a větších zkušeností, které justiční orgány získaly při praktickém uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV.

Existuje však několik málo členských států, kde ústřední orgán nadále hraje významnou úlohu v hlavních aspektech postupu předávání, činí více než správní, praktické a metodické úkoly, které jsou mu přiděleny čl. 7 odst. 1 a 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Ústřední orgán může například mimo jiné vydávat a vykonávat EZR nebo je určen jako jediný kanál, přes který by měla procházet veškerá komunikace s jinými členskými státy a žádosti jim určené, nebo je rovněž oprávněn požadovat doplňující informace od vystavujícího příslušného orgánu na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, a provádí tak úkoly, které jsou obvykle prováděny justičními orgány. Těmto členským státům bylo doporučeno, aby přijaly opatření k omezení úlohy ústředního orgánu a podporovaly přímé kontakty mezi příslušnými orgány v souladu se zásadou vzájemného uznávání.

V souvislosti s devátým kolem vzájemných hodnocení bylo zdůrazněno, že tento nový model justiční spolupráce s sebou nese radikální změnu ve vztazích mezi členskými státy a nahrazuje dřívější přístup komunikace mezi ústředními nebo vládními orgány přímou komunikací mezi justičními orgány členských států s cílem usnadnit justiční spolupráci bez zapojení výkonných orgánů.

Několik odborníků z praxe poukázalo na to, že v některých případech jsou odrazováni od navazování takových přímých kontaktů z důvodu jazykových bariér, obav z nesprávného určení příslušného orgánu atd. Tým odborníků zdůraznil, že ačkoli jazykové bariéry mohou být překážkou pro účinné přímé kontakty, tyto jsou základním prvkem vzájemného uznávání a měla by být tudíž k překonání těchto obtíží přijata opatření.

7.1.2 Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV

Ústřední orgán je nápomocen justičním orgánům v postupech týkajících se přijímání a předávání osvědčení a rozsudků, jakož i veškeré související úřední korespondence. Může rovněž pomáhat příslušným orgánům v postupech podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV poskytováním poradenství nebo informací o těchto postupech. Ne všechny členské státy však pro účely tohoto rámcového rozhodnutí určily ústřední orgán.

Vztah mezi zásadou přímých kontaktů mezi justičními orgány a úlohou ústředních orgánů podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV obvykle odráží přidělení pravomocí v rámci řízení o EZR; viz tudíž v tomto ohledu příslušnou kapitolu uvedenou výše.

7.1.3 Ústřední orgán a přímé kontakty podle rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV

Mnoho členských států ústřední orgán neurčilo jako vydávající nebo vykonávající orgán pro účely vydávání a předávání rozhodnutí a osvědčení podle rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Ministerstvo spravedlnosti však obvykle pomáhá příslušným justičním orgánům v případě obtíží, které nelze vyřešit přímo s příslušnými orgány jiných členských států.

7.2 Specializace příslušných orgánů

Členské státy mají různé organizační přístupy při určování odpovědnosti za nakládání s nástroji EU pro vzájemné uznávání. Některé zavedly centralizovaný systém pro jeden z těchto nástrojů či všechny tyto nástroje, jiné mají decentralizovaný přístup. Centralizované orgány – ve většině členských států Ministerstvo spravedlnosti – jsou vysoce specializované na využívání nástrojů EU pro vzájemné uznávání (jednají zároveň jako vydávající i vykonávající orgán) a mohou poskytovat poradenství a podporu místním odborníkům z praxe.

U místních soudů může být obtížnější dosáhnout specializace a odborníci z praxe se často nesespecializují na využívání nástrojů EU pro vzájemné uznávání, neboť každý státní zástupce nebo trestní soud se jimi zabývá pouze vedle jiných úkolů. V souvislosti s tímto kolem hodnocení byly tyto členské státy vybídnuty, aby zvážily zavedení zvláštních oddělení u soudů, která by byla specializována na záležitosti týkající se mezinárodní justiční spolupráce, nebo případně aby zvýšily počet soudců zabývajících se výhradně případy týkajícími se těchto nástrojů, a aby poskytly odpovídající specializované vzdělávání v oblasti těchto nástrojů, jakožto možnou cestu ke zlepšení specifických odborných znalostí v této oblasti.

V některých členských státech však určitý stupeň specializace na rozličných úrovních soudní soustavy existuje, a to v různé míře, neboť někteří soudci nebo některé soudy, častěji ty, které se nacházejí ve větších obvodech, nějakou úroveň specializace mají.

To je častější u rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV, neboť EZR je široce využíván po značnou dobu a odborníci z praxe získali zkušenosti, a v menší míře u rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, neboť pouze několik členských států má samostatné specializované útvary, které se zabývají případy podle tohoto rámcového rozhodnutí. Pro rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV specializace neexistuje.

V jednom členském státě je struktura příslušných orgánů založena na územní specializaci v konkrétních nástrojích, přičemž těží z vysoké úrovně odborných znalostí zapojených soudců a administrativních pracovníků. V jednom členském státě kontroluje specializovaný soud EZR před jeho vydáním, což minimalizuje riziko vydání neúplného formuláře. V některých členských státech existují sítě odborníků z praxe nebo pracovních skupin specializujících se na mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, jež se pravidelně setkávají s cílem projednat příslušné otázky v oblasti justiční spolupráce a jež mohou poskytnout vedení a pomoc jiným odborníkům z praxe při vydávání a výkonu žádostí o vzájemné uznávání. Kromě toho kontaktní místa EJS obvykle mají znalosti a zkušenosti, aby byla schopna poskytnout poradenství svým kolegům.

Téměř žádný členský stát nemá advokáty, kteří se specializují na nástroje EU pro vzájemné uznávání. Navíc advokáti si často ani nejsou dostatečně vědomi právních předpisů EU a judikatury SDEU v této oblasti. Některé členské státy nicméně mají advokáty s určitou znalostí o EZR, v menší míře pak se znalostí o rámcovém rozhodnutí 2008/909/SVV, avšak neexistuje u nich žádná specializace na rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Navíc vzhledem k tomu, že tito advokáti jsou obvykle určeni *ex officio*, existuje riziko, že advokáti, kteří se nespecializují na danou oblast, nejsou schopni odpovídajícím způsobem chránit práva a oprávněné zájmy odsouzené nebo podezřelé osoby.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby zajistily odpovídající úroveň specializace odborníků z praxe, kteří se zabývají všemi nástroji EU pro vzájemné uznávání, jež zahrnují zbavení nebo omezení svobody, které byly předmětem devátého kola vzájemných hodnocení, včetně advokátů, je-li to možné, a to tím, že nabídnou specializované vzdělávání a podpoří sítě soudců specializujících se na tuto oblast.*

7.3 Spolupráce a výměna informací

Výměna informací mezi justičními orgány má zásadní význam v souvislosti s postupy týkajícími se všech nástrojů EU v oblasti vzájemného uznávání zahrnujících zbavení nebo omezení svobody, které byly předmětem devátého kola vzájemných hodnocení. Vykánávající stát může potřebovat doplňující informace nad rámec informací, které již vydávající stát zaslal. V rámci tohoto kola hodnocení však bylo zjištěno, že někdy nejsou požadované doplňující informace relevantní nebo jsou zbytečné, neboť jdou nad rámec požadavků stanovených v příslušném právním nástroji, takže délka řízení může být neodůvodněně prodloužena.

V souvislosti s tímto kolem vzájemných hodnocení byla otázka výměny informací řešena zejména v souvislosti s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a v omezenější míře v souvislosti s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV.

Pokud jde o EZR, informace sdělené vystavujícím členským státem jsou někdy nedostatečné pro rozhodnutí o výkonu EZR. Jedním z nejběžnějších problémů je nedostatečně podrobný popis skutečností a okolností daného trestného činu, včetně místa a času spáchání jednotlivých činů. Dané informace by měly být dostatečně podrobné, aby bylo možné rozlišit dotyčné činy od jiných činů, což je zásadní pro ověření oboustranné trestnosti, zásady *ne bis in idem* nebo rozsudků v nepřítomnosti. V jiných případech není dost informací o vězeňských podmínkách ve vystavujícím členském státě. V případě EZR vydaných pro výkon rozsudku někdy chybí informace o délce trestu nebo o tom, zda byla dotyčná osoba uvědoměna o době konání soudního jednání.

Ve velké většině případů, kdy jsou potřeba dodatečné informace, jsou vydávající justiční orgány požádány, aby poskytly příslušné informace ve stanovené lhůtě, a to v souladu s čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Tyto lhůty, jsou-li přiměřené, jsou obvykle, i když ne vždy, vystavujícími justičními orgány dodrženy a odpovědi jsou obvykle včasné a přiměřené.

V některých případech, kdy jsou tyto lhůty krátké a obtížně splnitelné nebo kdy jsou nutné opakované žádosti o doplňující informace, neboť vystavující stát neodpoví včas nebo neodpoví správně, to však může vést k prodloužení řízení a ztížení dodržení lhůt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Kromě toho nastaly situace, kdy vystavující stát požadované informace neposkytl a vykonávající stát předání odmítl.

Tato otázka výměny informací nekončí předáním osoby, neboť se rovněž očekává, že po přijetí rozhodnutí o EZR vykonávající orgány zašlou rozhodnutí o předání a další relevantní navazující informace, zejména o době vazby, a to za použití standardního formuláře uvedeného v příloze VII příručky Komise o vydávání a výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Ne všechny vykonávající členské státy však tyto následné informace pravidelně zasílají a někdy je nezbytné, aby o ně vystavující stát požádal.

Pokud jde o rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV, v případě neúplných nebo nesprávně vyplněných osvědčení mohou být požadovány dodatečné informace. To může zahrnovat různé druhy informací, jako jsou právní klasifikace a určení trestného činu, přesná doba strávená ve vazbě a nevykonaná část trestu, platný režim pro podmíněné propuštění atd. Obecně jsou však informace zahrnuté v osvědčení zaslaném vydávajícím státem dostatečné.

V kontextu rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV mohou – a v některých případech musí – probíhat konzultace mezi příslušnými orgány vydávajícího a vykonávajícího státu s cílem zjistit, zda by trest posloužil účelu, jímž je usnadnění společenské rehabilitace odsouzené osoby a její úspěšné opětovné začlenění do společnosti. Tyto konzultace nejsou vždy povinné. Vydávající orgány ne vždy navazují předběžné kontakty s orgány vykonávajících států, není-li potřeba jejich souhlas. Některé týmy odborníků však konstatovaly, že předběžné konzultace s vykonávajícím členským státem by mohly být užitečné pro získání všech relevantních informací potřebných k rozhodnutí o tom, zda vydat osvědčení podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV. Podrobněji viz kapitolu o posouzení společenské rehabilitace.

Příslušné justiční orgány vykonávajícího státu mají povinnost poskytnout informace uvedené v článku 21 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV vydávajícímu státu bez odkladu; ne všechny členské státy však tuto povinnost plní.

Výměna informací nebo konzultace probíhají různými kanály. Obecným pravidlem v souladu se zásadou vzájemné důvěry – která je základním prvkem systému vzájemného uznávání nástrojů v EU – je to, že příslušné orgány členských států komunikují přímo s příslušnými orgány jiných členských států.^{Na} základě devátého kola vzájemných hodnocení jsou z obecného hlediska přímé kontakty mezi justičními orgány dostačující. Několik málo členských států požaduje dodatečné informace prostřednictvím svých ústředních orgánů.

Komunikace může probíhat běžnou poštou, elektronickou poštou, telefonicky, faxem atd. S ohledem na usnadnění uplatňování rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV se orgány některých členských států dohodly na zasílání žádostí o předání a případných následných prvků (příslušných dokumentů, rozhodnutí o uznání, dodatkových informací) elektronicky.

Rozšířenější dostupnost a používání nových technologií pomáhají urychlovat interakci, avšak zároveň vyžadují, aby Atlas EJS, který obsahuje emailové adresy justičních a ústředních orgánů, byl udržován aktuální.

V některých případech mohou být Eurojustu a EJS užitečnými kanály pro navázání rychlé a účinné komunikace, zejména v naléhavých případech nebo pokud není obdržena žádná odpověď či pro překonání obtíží vyplývajících z jazykových bariér. V případě těch členských států, které využívají Schengenský informační systém, může komunikace příležitostně, je-li to vhodné, probíhat rovněž prostřednictvím centrálního SIRENE, a v případě těch členských států, které Schengenský informační systém nevyužívají, prostřednictvím kanceláří Interpolu.

DOPORUČENÍ

- *Členským státům se doporučuje, aby zajistily, že úloha jejich ústředních orgánů je omezena na to, co stanoví každý nástroj EU pro vzájemné uznávání, který byl předmětem devátého kola vzájemných hodnocení, a na podporu přímých kontaktů mezi příslušnými orgány v souladu se zásadou vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí, jak je stanoveno v čl. 82 odst. 1 SFEU.*
- *Pokud jednají jako vydávající státy pro účely rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV a 2008/909/SVV, doporučuje se členským státům, aby zajistily, že jejich příslušné orgány předávají příslušným orgánům vykonávajícího státu veškeré informace nezbytné pro rozhodnutí o výkonu žádosti, a pokud příslušný orgán vykonávajícího státu vyžaduje doplňující informace, poskytnou mu takové informace co nejdříve.*

7.4 Průvoz vyžádané nebo odsouzené osoby

Průvoz přes území jiného členského státu než je vykonávající stát pro účely předání podle článku 25 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV nebo pro účely předání odsouzené osoby jinému členskému státu podle rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV je zásadním prvkem završení postupů podle těchto rámcových rozhodnutí.

Ve většině členských států je příslušným orgánem pro řešení průvozu ministerstvo spravedlnosti, a to jak pro příchozí, tak pro odchozí případy. Žádosti o průvoz jsou podávány prostřednictvím centrální SIRENE a v některých případech prostřednictvím kanceláří Interpolu. Praktická ujednání pro provedení samotného průvozu jsou organizována ve spolupráci s policií, která odpovídá za operační hlediska.

Většina členských států se při průvozu vyžádaných osob nesešla s většími problémy. Nicméně při organizaci průvozu se mohou objevit určité praktické problémy, zejména v důsledku velmi krátkých lhůt pro průvoz (předání musí být provedeno do deseti dnů) a prodlení při odpovědi vést k odložení operace, neboť obdržení žádosti o průvoz ve velmi krátké lhůtě před datem průvozu znamená pouze velmi krátký čas pro zařízení předání. Jiné praktické problémy zahrnují identifikaci příslušného orgánu daného jiného členského státu odpovědného za průvoz. Někteří odborníci z praxe a týmy odborníků zdůraznili, že by bylo užitečné, kdyby Atlas EJS obsahoval tyto informace a doporučili, aby byla za tímto účelem aktualizována internetová stránka EJS. Mohou rovněž vyvstat otázky ohledně požadavků na dokumentaci a překlad za účelem povolení průvozu.

Povolení průvozu jsou často naléhavou záležitostí, avšak jsou časově náročná, zejména pokud je třeba žádost o předání přeložit do úředního jazyka dožadovaného členského státu.

V některých případech jsou žádosti o průvoz neúplné. Několik málo členských států vyžaduje překlad a v některých případech je vyžadován překlad jak žádosti o průvoz, tak EZR. *Fiches Belges* na internetových stránkách EJS, jsou-li aktualizovány, by mohly pomoci identifikovat požadavky týkající se nezbytných dokumentů, časového rámce a přípustných jazyků. Některé členské státy jako další praktickou obtíž při provádění průvozu rovněž zmínily narušení v letecké přepravě. Několik členských států zmínilo problémy v případech, kdy vykonávající stát nařídil předání vyžádané osoby, aniž by přijal jakákoli zajišťovací opatření, jež by zajistila její dostupnost, pouze danou osobu informoval o datu předání, aby se dobrovolně dostavila. Někdy se osoba, která má být předána, jež nebyla umístěna ve vazbě, na místo vyzvednutí nedostaví, a tak musí být průvoz opětovně organizován, někdy i několikrát.

Z pohledu logistiky jsou pro provedení vlastního předání nezbytné rozsáhlé přípravy. Navíc vzhledem k velkým vzdálenostem a neexistenci přímých letů může být výzvou zeměpisné umístění některých členských států. Obecně řečeno, dvoustranné rozhovory s nejvíce relevantními sousedními a partnerskými členskými státy se ukázaly jako užitečné pro zlepšení praktického provedení průvozu. Kontaktní místa EJS mohou pomoci urychlit postup a navázat flexibilní a rychlé kontakty s příslušnými orgány.

Rovněž by mělo být zdůrazněno, že během pandemie COVID-19 čelily všechny členské státy problémům s přeshraničním převozem osob do jiných členských států, než jsou jejich sousední členské státy, nebo z nich, a to vzhledem k významným omezením leteckého cestování a jiných způsobů dopravy.

DOPORUČENÍ

- ***Ve spolupráci se členskými státy se EJS vyzývá, aby zajistila, že v Atlasu EJS a ve Fiches Belges jsou dostupné aktuální informace o příslušných orgánech odpovědných za povolení průvozu a o nezbytné dokumentaci, časovém rámci a přípustných jazycích, a to s cílem usnadnit a urychlit daný postup.***

7.5 Spolupráce s Eurojustem a EJS

Na základě devátého kola vzájemných hodnocení lze konstatovat, že příslušné vnitrostátní orgány jsou obecně dobře informovány, pokud jde o pravomoci Eurojustu a Evropské justiční sítě v oblasti justiční spolupráce a o možnostech, které nabízejí, a pomoc, kterou poskytují, je obecně odborníky z praxe ze členských států považována za cennou a nezbytnou. Eurojust a EJS jsou považovány za nejefektivnější komunikační kanály v přeshraničních řízeních a zprávy o nich obecně hovoří jako o velmi efektivních, neboť pomáhají posílit spolupráci a vzájemnou důvěru mezi justičními orgány různých členských států.

Pouze omezený počet členských států nezapojuje Eurojust a EJS do přeshraničních případů týkajících se postupů vzájemného uznávání tolik, jak by mohl, aby urychlil řízení.

Pomoc ze buď strany Eurojustu nebo EJS mohou orgány členských států zvážit při uplatňování nástrojů EU pro vzájemné uznávání, a to v závislosti na věci samé a zejména její složitosti a naléhavosti. Mohou teoreticky poskytnout různé, avšak doplňkové prostředky pomoci. O poskytnutí pomoci za účelem usnadnění a zjednodušení komunikace a získání informací nezbytných pro přijetí rozhodnutí jsou obvykle požádána kontaktní místa EJS, zatímco v naléhavých a složitějších případech týkajících se závažné trestné činnosti nebo pokud je v dané věci zapojeno více členských států, lze pro účely usnadnění spolupráce kontaktovat národního člena Europolu.

Není však vždy jednoduché určit přesné rozdělení jejich příslušných úloh. V praxi orgány členských států vyhledávají pomoc Eurojustu nebo národních kontaktních míst EJS v situacích, kdy je navázání kontaktů obtížné či problematické, a to i z jazykových důvodů, nebo případně pokud se objeví problémy při získávání dodatečných informací nebo dokumentů od vydávajícího státu.

Pokud jde konkrétně o rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV, jsou Eurojustu i EJS považovány za užitečné kanály, neboť umožňují účinné a rychlé kontakty s orgánem, který vydal EZR. Splnění lhůt je rovněž často dosaženo díky pomoci kontaktních míst EJS a v naléhavých nebo složitějších případech národního zastoupení Eurojustu.

Pokud jde o EZR, kanály Eurojustu jsou využívány pro rychlé řešení problémů, např. obtíží při výkonu žádosti nebo vícenásobných konkurujících si žádostí o předání vyžádané osoby vydaných justičními orgány vícero členských států (článek 16 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV). Přestože nejde o povinnost, zapojení Eurojustu je možností, která může vykonávajícímu orgánu rychle poskytnout koordinované a odborné poradenství na základě kterého by měly být konkurující si EZR vykonány, přičemž budou zohledněna veškerá příslušná hlediska. V mnoha zprávách odborníci zdůraznili, jak může být Eurojust v takových případech užitečný při použití stávajících pokynů Eurojustu k rozhodování o žádostech o předání a vydání, které si vzájemně konkurují (revidovaných v roce 2019) a možnost dosažení dohody přijatelné pro všechny aktéry v omezeném časovém rámci. V mnoha členských státech není tato možnost ve vnitrostátním právu zahrnuta, nebo je v praxi používána velmi zřídka. Několik zpráv obsahuje doporučení častěji Eurojust zapojit ve vztahu ke konkurujícím si EZR.

Eurojust může být rovněž velmi užitečný, nastanou-li problémy v případě, že se EZR vztahuje k jiným nástrojům pro vzájemné uznávání, například evropskému vyšetřovacímu příkazu, jež mají být provedeny souběžně, ihned po zadržení vyžádané osoby, nebo zároveň, jelikož příslušné orgány pro jednotlivé nástroje mohou být různé.

Zapojení Eurojustu do řízení o EZR je rovněž relevantní v případech, kdy za výjimečných okolností, které by mohly vést k prodlení při výkonu EZR, musí justiční orgán informovat Eurojust s uvedením důvodů prodlení v souladu s čl. 17 odst. 7 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV. Některé zprávy rovněž zdůraznily přidanou hodnotu koordinačních zasedání, která organizuje Eurojust, zejména v případě, mají-li být uplatněny různé právní nástroje EU, a koordinačních center, musí-li být EZR a další opatření vykonány zároveň v několika členských státech.

Dotazy zaměřené na identifikaci příslušných orgánů jiných členských států jsou většinou prováděny přes EJS, např. s pomocí odborníků určených jako kontaktní místa EJS nebo s Eurojustem. V praxi se ukázalo užitečným obrátit se na kontaktní místa EJS nebo Eurojust zejména v naléhavých případech, kdy dojde k prodlení při získání informací od vykonávajícího orgánu nebo jsou poskytnuté informace nedostatečné, a to za účelem získání pomoci s dalšími dotazy nebo pro urychlení záležitosti.

Spolupráce s EJS je odborníky z praxe vysoce ceněna, neboť kontaktní místa EJS mohou kolegům obvykle poradit se zpracováním EZR a rozšířit mezi ostatní odborníky z praxe všechny příslušné informace, včetně informací o nedávných rozsudcích SDEU. V několika zprávách zdůraznily hodnotící týmy užitečnost přehledu Eurojustu týkajícího se judikatury SDEU ve věcech EZR a dalších produktů Eurojustu.

V mnoha členských státech jsou si soudci vědomi existence internetových stránek EJS a online zdrojů, pravidelně je využívají a považují je za výjimečně praktické a nezbytné nástroje pro efektivní a snadné vypracování jak žádostí, tak odpovědí. V některých členských státech však panuje mezi odborníky z praxe nedostatečná znalost a využívání nástrojů EJS a je potřeba zvýšit povědomí o nástrojích, které mohou přeshraniční justiční spolupráci usnadnit.

Nejčastěji používaným nástrojem, který je rovněž považován za nejdůležitější, je Atlas EJS, jenž usnadňuje identifikaci příslušných orgánů. V rámci devátého kola vzájemných hodnocení bylo nicméně zdůrazněno, že kontaktní údaje v Atlasu EJS jsou někdy zastaralé nebo neúplné a neobsahují všechny emailové adresy justičních orgánů členských států. Bylo tudíž zdůrazněno, že informace na platformě Atlas by měly být pro všechny členské státy pravidelně aktualizovány. EJS rovněž disponuje bezpečným telekomunikačním systémem, který je možno využít v trestních věcech, a to i pro předávání evropských zatýkacích rozkazů. V jedné zprávě bylo doporučeno, že by vzory využívané při provádění právních nástrojů justiční spolupráce mohly být přeloženy do všech jazyků EU a zpřístupněny na internetových stránkách EJS, jak je tomu již v případě EZR.

Další nástroje EJS jsou:

- *Fiches Belges*, které poskytují praktické informace o konkrétních souborech opatření, na které se vztahuje justiční spolupráce v trestních věcech;
- právnícká knihovna, která umožňuje odborníkům z praxe ověřit status provádění různých právních nástrojů a prohlášení, která k nim členské státy vydaly;
- kompendium, které poskytuje podporu při vypracovávání žádostí o justiční spolupráci;
- zpráva „Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality“ (Podmínky v oblasti trestu odnětí svobody v Evropské unii: pravidla a realita), která uvádí vybrané minimální normy v oblasti odnětí svobody na mezinárodní a evropské úrovni, jako je velikost prostor, hygiena (přístup na toaletu a do koupelny), délka času stráveného osobami zbavenými svobody venku atd. a zprávy z různých institucí v Evropě týkající se těchto podmínek.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby zvyšovaly povědomí o Eurojustu a EJS a nástrojích, jež nabízejí, a podporovaly jejich využívání, a to vzhledem k přidané hodnotě, kterou mohou poskytnout při překonávání obtíží při uplatňování nástrojů EU pro vzájemné uznávání a obecněji s cílem zlepšit efektivnost justiční spolupráce s jinými členskými státy EU.*

EJS se vyzývá, aby ve spolupráci se členskými státy zajistila, že její internetové stránky jsou pravidelně aktualizovány, neboť jsou zásadním a hodnotným ústředním zdrojem, a konkrétně aby udržovala aktuálními kontaktní údaje na justiční orgány ve členských státech a oddíl týkající se kontaktních bodů v Atlasu, aby odborníci z praxe ze členských států mohli snadno identifikovat příslušné orgány jiných členských států v přeshraničních případech zahrnujících nástroje EU pro vzájemné uznávání.

7.6 Vzdělávání

Většina členských států má poměrně komplexní a dobře organizované systémy vzdělávání odborníků z praxe v oblasti justiční spolupráce; některé členské státy plně využívají nových a moderních nástrojů IT, aby nabídly kurzy vzdělávání online. Zdá se však, že je nezbytné vyvinout další úsilí k zajištění průběžného vzdělávání soudců a státních zástupců ve všech fázích jejich kariéry ohledně všech nástrojů vzájemného uznávání, jichž se toto kolo hodnocení týkalo, jak je uvedeno níže.

Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o EZR existuje již dlouhou dobu a je v současnosti víceméně každodenním nástrojem pro odborníky z praxe v celé EU. Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV o předávání trestů odnětí svobody je rovněž známo a uplatňováno v poměrně uspokojivé míře. Odborníci z praxe nicméně nemají dostatečné znalosti a zkušenosti v oblasti rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV o probaci a alternativních trestech a 2009/829/SVV o evropském příkazu k výkonu dohledu, což je překážkou častějšího uplatňování těchto nástrojů.

V tomto kole hodnocení se dospělo k závěru, že ve většině členských států se pravidelně konají činnosti v oblasti vzdělávání ohledně rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV a že vzdělávání týkající se rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV je poskytováno často, nikoli však systematicky. Vzdělávání týkající se rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV je zřídka dostupné, s výjimkou několika ad hoc iniciativ v některých členských státech.

Je zřejmé, že existuje prostor pro zlepšení navýšením počtu činností vzdělávání soudců, státních zástupců, advokátů a dalších zaměstnanců zapojených do uplatňování všech nástrojů vzájemného uznávání, na něž se vztahovalo toto kolo hodnocení, neboť by se tak podpořilo jejich využívání, zvýšilo povědomí a možnost sdílení praktických zkušeností a relevantního vývoje judikatury. V souvislosti s tímto kolem hodnocení bylo opakovaně doporučováno, aby byla na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU organizována zvláštní a pravidelná vzdělávání týkající se všech výše uvedených právních nástrojů, a to pro všechny orgány zapojené do jejich provádění.

Tato potřeba se týká zejména méně známých rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Nedostatek specifického vzdělávání byl označen za jednu z hlavních překážek rozšířeného využívání těchto rámcových rozhodnutí. Aby bylo možné plně využít jejich potenciál, je důležité zvyšovat povědomí a znalosti o těchto rámcových rozhodnutích mezi odborníky z praxe.

Několik hodnotících týmů a mnoho odborníků z praxe v hodnocených členských státech zdůraznilo, že existuje jasná potřeba pravidelného vzdělávání v oblasti rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV se zaměřením na všechny příslušné zúčastněné strany, aby si byly vědomy cílů a možností, které tyto nástroje vzájemného uznávání nabízejí. Bylo rovněž zdůrazněno, že by bylo užitečné mít pokyny nebo příručky k těmto rámcovým rozhodnutím.

Toto kolo hodnocení ukázalo, že ve většině členských států jsou programy vzdělávání pro obhájce týkající se všech výše uvedených rámcových rozhodnutí nedostatečné nebo nejsou k dispozici. Advokáti, kteří se specializují na nástroje EU pro vzájemné uznávání, neexistují; proto je jednoznačně zapotřebí podporovat způsoby, jak zlepšit znalost těchto nástrojů ze strany obhájců, aby mohli svým klientům v této oblasti poskytovat kvalitní poradenství.

V řadě zpráv bylo navrženo, že by mohlo být uspořádáno společné vzdělávání soudců, státních zástupců, advokátů a dalších příslušných zúčastněných stran s cílem sdílet zkušenosti a řešit praktické otázky. Pokud jde o rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV, bylo by užitečné zahrnout do tohoto společného vzdělávání probační a vězeňský personál.

V několika málo členských státech bylo zorganizováno společné vzdělávání se sousedními zeměmi; to bylo týmy odborníků hodnoceno jako užitečné pro řešení praktických problémů, zlepšení pochopení rozdílů mezi soudními systémy a posílení vzájemné důvěry.

Soudci a státní zástupci se mohou rovněž účastnit vzdělávacích akcí na úrovni EU týkajících se nástrojů EU pro vzájemné uznávání poskytovaných institucemi jako je Evropská síť pro justiční vzdělávání (EJTN) a Akademie evropského práva (ERA). Dalšími možnostmi vzdělávání v celé EU jsou příležitosti, které nabízí Sdružení pro výzkum a vývoj v oblasti trestního soudnictví (ACJRD) i školení a semináře pořádané Eurojustem nebo EJS.

Advokáti se mohou rovněž účastnit vzdělávacích akcí organizovaných na úrovni EU, jsou-li jim známy a přístupny, zejména vzdělávacích programů nabízených agenturou ERA, neboť vzdělávací programy EJTN jsou určeny pouze zájemcům z řad soudnictví.

V době hodnocení se však tyto možnosti vzdělávání na úrovni EU nevztahovaly na všechny nástroje EU pro vzájemné uznávání, které byly předmětem tohoto kola vzájemných hodnocení, zejména nezahrnovaly rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, a ne všechny členské státy je využívaly v plném rozsahu.

Nicméně, jak je uvedeno v některých zprávách, vzdělávací programy EU mají zvláštní výhody, které jdou nad rámec pouhého zvyšování povědomí a předávání znalostí o praktickém uplatňování nástrojů EU, neboť poskytují odborníkům z praxe vynikající příležitost k vytváření sítí a sdílení zkušeností s kolegy z jiných členských států. V tomto smyslu byl v několika hodnotících zprávách rovněž zdůrazněn význam vzdělávání na úrovni EU, zejména v oblasti rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV.

Kromě toho existují projekty a iniciativy zaměřené na posílení justiční spolupráce na úrovni EU. Platforma CrossJustice poskytuje právní informační službu určenou především právníkům z praxe – soudcům, státním zástupcům, vyšetřujícím soudcům a advokátům –, ale je rovněž přístupná studentům práva, nevládním organizacím a všem občanům EU, a očekává se, že bude rozšířena, aby zahrnovala mechanismy spolupráce mezi členskými státy v trestních věcech, včetně EZR.

Pokud jde o rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, má Evropská organizace pro probaci (CEP – www.cep-probation.org) otevřenou síť odborníků věnovanou těmto rámcovým rozhodnutím. Sdílejí odborné znalosti, zkušenosti a vědomosti a podporují využívání těchto rámcových rozhodnutí mezi probačními službami a odborníky. Projekt PONT financovaný z programu Evropské komise Spravedlnost zahrnuje řadu bezplatných online vzdělávacích kurzů týkajících se uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, zkompletování požadované dokumentace a řízení procesů přizpůsobování a předávání.

Odborníci z praxe v několika členských státech zdůraznili, že důležitým zdrojem informací by pro ně byly příručky EU s pokyny k uplatňování rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, jejichž uplatňování není časté a zkušenosti s nimi jsou tudíž omezené, jež by byly podobné již existujícím příručkám k rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a 2008/909/SVV.

Několik členských států si je vědomo práce vykonané v EuroPris a účastní se jeho činností, zejména pokud jde o rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV, a v menší míře i práce CEP, pokud jde o rámcové rozhodnutí 2008/947/SVV. Výsledky zasedání konaných EuroPris a CEP jsou v členských státech obecně šířeny odborníky z praxe, kteří se jich zúčastnili.

DOPORUČENÍ

- *Členské státy se vyzývají, aby všem odborníkům z praxe podílejícím se na jejich uplatňování poskytovaly pravidelné a systematické specializované vzdělávání v oblasti rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV a související judikatury SDEU, včetně společného vzdělávání soudců, státních zástupců a, je-li to možné s ohledem na nezávislost těchto právních profesí podle vnitrostátního práva, advokátů a dalších příslušných zaměstnanců.*
- *Členské státy se vyzývají, aby podporovaly účast odborníků z praxe, kteří se zabývají výše uvedenými nástroji EU pro vzájemné uznávání, na činnostech v oblasti vzdělávání, které jsou k dispozici na úrovni EU, s cílem rozšířit příležitosti k prohlubování znalostí a sdílení zkušeností, které tento typ vzdělávání nabízí.*
- *Evropská síť pro justiční vzdělávání se vyzývá, aby zvýšila své úsilí o poskytování vzdělávání odborníkům z praxe v oblasti nástrojů EU pro vzájemné uznávání, včetně rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV o probaci a alternativních trestech a 2009/829/SVV o evropském příkazu k výkonu dohledu, a aby více zviditelnila svůj vzdělávací program.*

7.7 Statistiky

Společným problémem zjištěným v rámci tohoto kola hodnocení téměř ve všech členských státech je nedostatek spolehlivých a podrobných pravidelně shromažďovaných statistických údajů o odchozích a příchozích žádostech ohledně všech čtyř nástrojů pro vzájemné uznávání, jichž se toto kolo hodnocení týkalo.

Dalšími problémy jsou agregace údajů a shromažďování a zpracování statistik na centrální úrovni. Tyto slabiny a nedostatky jsou ještě závažnější ve členských státech s decentralizovanými systémy, neboť je obtížnější shromažďovat údaje od různých orgánů na různých úrovních než z jediného orgánu.

Pouze několik málo členských států shromažďuje roční statistiky týkající se výše uvedených právních nástrojů na centrální úrovni a ve většině případů jsou shromažďovány a zpracovávány manuálně, proto neexistuje digitální záznam o souvisejících případech. Manuální shromažďování a zpracovávání informací je navíc časově náročné a může vést k nepřesným výsledkům.

V jednom členském státě odpovídá za shromažďování statistických údajů ministerstvo spravedlnosti, přičemž soudci a státní zástupci přísluší k předání nebo výkonu rozhodnutí na základě nástrojů vzájemného uznávání mají povinnost zaslat kopii každého rozhodnutí ministerstvu spravedlnosti. Hodnotící tým to považuje za osvědčený postup.

Většina orgánů členských států byla schopna poskytnout příslušným hodnotícím týmům obecné údaje, jako je počet vydaných nebo provedených opatření pro různé nástroje, avšak neshromažďují tyto údaje systematicky a často nebyly schopny poskytnout podrobnější statistiky.

Statistiky ohledně EZR shromažďují všechny členské státy, neboť jsou povinny je poskytnout Evropské komisi. Tyto statistiky však obvykle pouze uvádějí počet obdržených a vykonaných EZR a další podrobnosti ohledně lhůt, důvodů pro odmítnutí nebo délky řízení obvykle nejsou dostupné.

Řada členských států shromažďuje a sestavuje statistiky týkající se rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV, ale až na několik výjimek nejsou obvykle k dispozici žádné podrobné informace o výsledcích postupu (o tom, kolik žádostí bylo uznáno a kolik žádostí bylo odmítnuto). Pokud jde o rámcová rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, ve většině členských států nejsou zaznamenány žádné statistické údaje.

Deváté kolo vzájemných hodnocení zdůraznilo, že dobře fungující a komplexní statistický systém by poskytl lepší představu ohledně využívání různých rámcových rozhodnutí, umožnil by sledování a analýzu jejich uplatňování, obtíží, které se vyskytly a důvodů odmítnutí s cílem poskytnout přesnější pokyny pro jejich uplatňování a přizpůsobit politiky a pracovní metody. Takový statistický systém by mohl posílit účinnost nástrojů vzájemného uznávání pro justiční spolupráci v trestních věcech.

Kromě toho bylo shledáno, že nedostatek počítačových záznamů by mohl vést k nevhodným následným opatřením. V současné době používá pro statistické účely elektronické nástroje pouze několik málo členských států. Několik málo členských států má systémy řízení případů, které by v případě, že budou koordinovány s jinými systémy shromažďování údajů nebo dále rozvinuty, mohly přispět k lepšímu uplatňování rámcových rozhodnutí, jež byla předmětem tohoto kola vzájemných hodnocení.

Jak je uvedeno v jedné zprávě, automatizované systémy by mohly pomoci poskytnout přesný obraz využívání nástroje pro vzájemné uznávání trestů odnětí svobody, délky řízení nebo hlavních důvodů pro odmítnutí uznání trestu atd., jakož i řídit opatření přijatá v návaznosti na žádosti zaslané vykonávajícím členským státům.

V jednom členském státě probíhá projekt týkající se EZR, který, případně s vhodnými úpravami, by bylo možné považovat za výchozí bod pro centralizaci shromažďování statistik týkajících se ostatních nástrojů vzájemného uznávání, jichž se hodnocení týkalo. V jiném členském státě jsou rovněž prováděna opatření pro dezagregované shromažďování údajů o EZR, aby bylo možné v blízké budoucnosti poskytnout statistické ukazatele ohledně případů EZR.

DOPORUČENÍ

- *Členským státům se doporučuje, aby zavedly účinný a spolehlivý systém shromažďování statistických údajů o využívání rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV s cílem usnadnit analýzu jejich uplatňování a odpovídajícím způsobem přizpůsobit politiky a pracovní metody. Vyzývají se, aby zvážily využívání elektronických nástrojů za tímto účelem s cílem ušetřit čas všem příslušným orgánům a získat lepší představu o využívání výše uvedených právních nástrojů.*
-